

Sportief in de buurt

Een betere wijk door de Schoolsportvereniging

Nanne Boonstra
Niels Hermens

April 2010

Inhoud

1	Leesvervangende samenvatting	5
1.1	De Schoolsportvereniging	5
1.2	Sporten voor een leefbare wijk	6
1.3	Van prachtwijk naar sportwijk	7
1.4	Belangrijkste cijfers	11
1.5	Conclusie	15
1.6	Aanbevelingen	16
2	Inleiding	19
2.1	De Schoolsportvereniging	19
2.2	Proeftuin Nieuwe Sportmogelijkheden	20
2.3	Overzicht alle Schoolsportverenigingen	21
2.4	Onderzoeksopzet	22
2.5	Sporten voor een leefbare wijk	23
2.6	Van prachtwijk naar sportwijk	24
2.7	Conclusie	26
2.8	Leeswijzer	27
3	Resultaten kinderen	29
3.1	Bekendheid Schoolsportvereniging	30
3.2	Lidmaatschap Schoolsportvereniging	30
3.3	Redenen lidmaatschap Schoolsportvereniging	33
3.4	De Schoolsportvereniging en de wijk	34
4	Resultaten ouders	37
4.1	Redenen lidmaatschap	37
4.2	Ouders en de Schoolsportvereniging	38
4.3	De wijk en de Schoolsportvereniging	39
5	Resultaten leerkrachten	41
5.1	Lidmaatschap Schoolsportvereniging	43
5.2	De Schoolsportvereniging en de wijk	44
6	Resultaten trainers	45
6.1	Organisatie Schoolsportvereniging	46
6.2	De Schoolsportvereniging en de wijk	47
7	Conclusies en aanbevelingen	49
7.1	Resultaten	49
7.2	Conclusie	51
7.3	Aanbevelingen	52

1 Leesvervangende samenvatting

Rotterdam staat nationaal en internationaal bekend als sportstad met veel sportevenementen. Maar Rotterdam wil meer en moet meer als het dé sportstad van Europa wil zijn. De stad kent namelijk de paradox een sportstad te zijn, terwijl de deelname aan sport en bewegen achterblijft. Op basis van de landelijke beweegnorm blijkt dat de regio Rotterdam het laagst scoort van Nederland (Sportnota Rotterdam 2016). Ook het lidmaatschap van sportverenigingen blijft achter bij het landelijke gemiddelde (34% landelijk versus 23% in Rotterdam). Het verhogen van de sportparticipatie is daarom een belangrijk onderdeel van het Rotterdamse sportbeleid. Het concept van de School-sportvereniging (SSV) geeft invulling aan deze ambitie. Schoolsportverenigingen blijken er namelijk in te slagen om kinderen in sociaal-economisch zwakke wijken binnen verenigingsverband te laten sporten. Het concept van de SSV is succesvol in het leveren van maatwerk in zogenoemde kracht-wijken door op een laagdrempelige manier, in de directe leefomgeving van kinderen en op school, kinderen te verleiden lid te worden van een reguliere sportvereniging.

In dit rapport beschrijven we de resultaten van de twee-meting. We besteden extra aandacht aan theorieën over hoe de SSV kan bijdragen aan de leefbaarheid van wijken en welke resultaten we op dat gebied hebben gevonden. Tot slot formuleren we adviezen over hoe de SSV (nog) beter haar doelen kan behalen en kan inspelen op behoeften van verschillende gebruikersgroepen.

1.1 De Schoolsportvereniging

De SSV is een initiatief van Rotterdam Sportsupport.¹ Deze organisatie heeft van het NOC*NSF binnen het programma 'Nieuwe sportmogelijkheden' financiering gekregen voor het opzetten van acht SSV's in vier jaar (periode 2008-2011). Het doel van het programma is om het sportaanbod te moderniseren zodat verenigingen beter aansluiten bij de behoefte van toekomstige en huidige leden. Veel verenigingen hebben te maken met een hoge uitval van jongeren in de tienerleeftijd en achterblijvende deelname van allochtonen, ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. Het aanbod van de sportverenigingen lijkt onvoldoende aan te sluiten op de vraag van de mensen zelf.

Het concept van de SSV springt hier op in. Kort samengevat werkt een SSV als volgt: iedere wijk telt één SSV die (meestal) gevestigd is in de kernschool. Andere scholen in de wijk kunnen zich hier in een later stadium bij aansluiten. Iedere SSV biedt minimaal vier takken van sport aan. De kinderen sporten niet incidenteel, maar worden lid van een reguliere sportvereniging en betalen contributie.

1 Kijk voor meer informatie op www.rotterdamssportsupport.nl of www.schoolsportvereniging.nl.

Het vernieuwende is dat alle trainingen op school plaatsvinden, in een gymlokaal, op het schoolplein of het speelplein in de buurt. Dit maakt de SSV laagdrempelig en toegankelijk. Vanuit deze gedachte heeft de SSV het volgende doel:

Kinderen in de basisschoolleeftijd die wonen en leven in wijken waar vrijwel geen sportverenigingen zijn gesitueerd, de optimale mogelijkheid bieden om in hun directe woon- en leefomgeving in georganiseerd verband structureel te sporten met als ultiem doel het lidmaatschap van een sportvereniging.

De Schoolsportverenigingen moeten ook zorgen voor een kwaliteitsverbetering van Rotterdamse wijken. Dit sluit aan bij de ambitie van Rotterdam Sportsupport en de centrale stad om sport meer te gaan inzetten voor maatschappelijke doeleinden. Sport moet deel uitmaken van stedelijke opgaven als participatie en sociale samenhang in wijken. Belangrijke doelen van de SSV zijn het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk, het overdragen van normen en waarden aan de kinderen en een grotere ouderbetrokkenheid. Rotterdam Sportsupport wil verantwoording afleggen over de hierboven genoemde doelen en effecten. Aan het Verwey-Jonker Instituut is gevraagd het onderzoek uit te voeren.

Om effecten van de SSV te meten, is gekozen voor een longitudinaal onderzoeksdesign. In een tijdsbestek van vier jaar voert het Verwey-Jonker Instituut vier metingen uit bij kinderen, ouders, leerkrachten en trainers (een nulmeting in 2008, een een-meting in 2009, een twee-meting in 2010 en een drie-meting in 2011). Dit biedt mogelijkheden om trends te ontdekken: in het sportgedrag van kinderen, in beleefde effecten van de SSV op de deelnemende kinderen, in effecten op de wijk en in participatie van ouders. In 2008, 2009 en 2010 zijn vragenlijsten afgenomen bij leerlingen van de kernscholen, ouders van kinderen die lid zijn van een SSV, trainers en leerkrachten. Het onderzoek is uitgevoerd op de eerste zes SSV's in de stad. Deze zijn gevestigd in de wijken Katendrecht, Beverwaard, Afrikaanderwijk, Schiemond, Pendrecht en Lombardijen.² In 2011 volgt de derde en laatste meting.

1.2 Sporten voor een leefbare wijk

Lid zijn van een sportclub is voor veel kinderen in achterstandswijken geen vanzelfsprekendheid. Uit onderzoek in de veertig Vogelaarwijken blijkt dat slechts 7,4% van de bewoners lid is van een sportvereniging, tegen 31% gemiddeld in Nederland (Duijvestijn, 2007: 26).³ Uit deze studie komt ook naar voren dat het lage percentage verenigingslidmaatschap eveneens geldt voor Vogelaarwijken met goede sportvoorzieningen en sportaanbieders. De drempel is te hoog voor bewoners om te gaan sporten bij een sportclub in de buurt. Het SCP-onderzoek naar maatschappelijke participatie van kinderen (SCP, 2009) concludeert dat vaak financiële redenen worden genoemd voor niet-deelname aan sport. Voor bijstandskinderen geldt dit nog sterker. Het interessante aan de Schoolsportverenigingen is dat ze erin slagen om deze drempel weg te nemen: mensen geven een

2 Andere wijken met een SSV zijn Crooswijk, Liskwartier, Oud Mathenesse, Het Nieuwe Westen, Bloemhof, Hordijkerveld, Hillesluis, Het Oude Westen, Feijenoord, Oud Charlois, Tarwewijk, Kloosterbuurt.

3 Duijvestijn, P. (2007). *Sociale infrastructuur van de 40 'krachtwijken' in beeld*. Amsterdam: DSP.

tekort aan financiën niet als reden aan om *geen* lid te worden van de SSV. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de coördinator van de lokale SSV de ouders informeert over en ondersteunt bij het gebruik van de stedelijke sportstimuleringsregeling, het Jeugdsportfonds. Kinderen van 4 tot en met 17 jaar van ouders die maximaal 120% van het minimuminkomen (€ 1.350 per maand) verdienen, komen hiervoor in aanmerking. In Rotterdam is het Jeugdsportfonds ondergebracht bij Rotterdam Sportsupport, de organisator van de Schoolsportverenigingen. Op dit moment maken ongeveer 500 kinderen die lid zijn van de SSV gebruik van het Jeugdsportfonds.

Dat het belangrijk blijft om te investeren in aandachtswijken bevestigt het onderzoek Kinderen in Tel.⁴ Hieruit blijkt namelijk dat het de afgelopen vijf jaar gestaag beter gaat met de kinderen in Nederland, maar dat deze verbeteringen helaas niet ten goede komen aan alle kinderen. De tweedeling tussen kinderen die in goede en slechte omstandigheden opgroeien neemt zelfs toe, zo constateren de onderzoekers. Met de gemeenteraadsverkiezingen en de geplande bezuinigingen in het verschieft, moeten gemeenten daarom goed in de gaten houden dat ze met hun bezuinigingsplannen de meest kwetsbare kinderen ontzien, zo adviseren de onderzoekers. Want als kansen voor kinderen ongelijk verdeeld zijn kost het veel meer tijd, geld en inspanning om de daardoor ontstane problemen als schooluitval en criminaliteit later op te lossen.

1.3 *Van prachtwijk naar sportwijk*

De wijken waar de SSV's gevestigd zijn behoren tot de meest achtergestelde wijken van het land. Zo behoren de wijken Pendrecht, Afrikaanderwijk en Katendrecht tot de zogenoemde Vogelaarwijken, waar landelijk extra middelen heengaan om van deze wijken prachtwijken te maken. Ze staan dan misschien op het 'verkeerde lijstje', maar ze hebben ook een succes gemeen, namelijk de SSV (Boonstra, Van Wonderen & Hermens, 2009⁵). Na een begin in Katendrecht staat de teller nu op achttien SSV's. Dat Katendrecht geen doorsnee wijk is blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat er een avondklok is ingesteld voor groepen tieners. De wijken Pendrecht en Afrikaanderwijk zijn volgens de stedelijke Sociale Index problematisch en hebben de hoogste positionering op de Veiligheidsindex. Een andere aandachtswijk is de wijk Schiemond in deelgemeente Delfshaven. Deze wijk is geen Vogelaarwijk, maar was in 2008 wel de minst kindvriendelijke wijk van Nederland; in 2009 en 2010 is Pendrecht de op één na minst kindvriendelijke wijk van Nederland (Kinderen in Tel, 2010).

Völker, Flap en Lindenberg⁶ (2007) tonen aan dat de aanwezigheid van ontmoetingsplekken een belangrijke indicator is voor gemeenschap en contacten in een wijk (vgl. RMO, 2005⁷). Een SSV kan fungeren als een dergelijke ontmoetingsplek. Buitenlandse evaluatiestudies hebben aangetoond dat

4 Steketee, M., Mak, J. & B. Tierolf (2010). Met medewerking van Wouter Roeleveld. *Kinderen in Tel. Kinderrechten als basis voor lokaal jeugdbeleid. Databoek 2010*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut. Dit onderzoek is op 1 maart 2010 aangeboden aan Minister Rouvoet van Jeugd en Gezin.

5 Boonstra, N., Hermens, N. & R. van Wonderen (2009). *Sportief in de buurt! De meerwaarde van de schoolsportvereniging*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

6 Völker, B., Flap, H. & S. Lindenberg (2007). 'When are neighbourhoods communities? Community in Dutch neighbourhoods'. *European Sociological Review*, nr. 23, 99-114.

7 RMO (2005). *Niet langer met de ruggen tegen elkaar*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

met voetbalveldjes en andere openbare sportvoorzieningen positieve resultaten te boeken zijn (Scouler, 2004, in Breedveld et al., 2009: 11⁸). De verwachting is dat door de SSV zowel kinderen als ouders met elkaar in contact komen. Voor een hechtere gemeenschap in een wijk hoeven deze contacten geen sterke banden te zijn (Putnam, 2000). Zwakke banden, zoals herkenning van andere buurtbewoners, zijn volgens Blokland (2009) vaak al voldoende om buurtbewoners hun wijk als prettiger, veiliger en leefbaarder te doen ervaren. Daarnaast verwachten we dat de SSV bijdraagt aan een toename van het aantal sportvoorzieningen in de betreffende wijken.

In drie van de zes door ons onderzochte wijken is er een toename van het aantal sportvoorzieningen. Zo heeft in Katendrecht het grasveld achter de school waar de SSV gebruik van maakt een opknapbeurt gehad. De gemeente heeft er doelen geplaatst en zorgt ervoor dat het gras vaker gemaaid wordt. Ook is er een bord geplaatst met de tijden waarop de SSV het grasveld gebruikt. In de wijken Beverwaard en Pendrecht heeft de gemeente Rotterdam een schoolsportplein aangelegd (afbeelding 1). Dit zijn schoolpleinen met extra sportvoorzieningen. Nuance daarbij is dat aanpassingen aan sportvoorzieningen in de openbare ruimte vaak niet enkel toe te wijzen zijn aan de SSV, maar dat deze het gevolg zijn van een combinatie van factoren. De SSV en de aanwezigheid van Lekker Fit!-scholen⁹ vergroot de bereidheid van de (deel)gemeente om te investeren in de fysieke infrastructuur van de wijk.

De aanwezigheid van goede speel- en sportvoorzieningen is nog geen garantie dat kinderen hier ook gebruik van gaan maken. Het buiten laten spelen van kinderen is helaas geen vanzelfsprekendheid meer. Steeds meer ouders ervaren de openbare ruimte als onveilige plek waar de verkeerde normen gelden. In wijken vindt een verharding plaats van het klimaat van de buitenruimte (Boonstra & Hermens, 2009¹⁰). Straten en pleinen zijn het toneel van drugsgebruik, criminaliteit en overlast door jongeren. De straat is geen vanzelfsprekende ontmoetingsplek, maar eerder het domein van degenen met de grootste mond. Uit onderzoek van Qrius¹¹, dat is uitgevoerd in opdracht van Jantje Beton, komt naar voren dat één op de tien kinderen niet buiten durft te spelen, omdat ze bang zijn gepest te worden door andere kinderen. En een even grote groep speelt niet buiten omdat mensen bij hen in de straat hen wegsturen. Jantje Beton streeft ernaar dat kinderen weer veilig en vrij kunnen buitenspelen in een avontuurlijke speelomgeving. De SSV wil kinderen een zinvolle dagbesteding geven en ze stimuleren om met hun vriendjes en vriendinnetjes na schooltijd gebruik te maken van de pleinen en straten in de buurt. Door sportactiviteiten op het schoolplein en het buurtplein te organiseren moet de openbare ruimte voor kinderen (weer) een vanzelfsprekende plek zijn om te spelen.

8 Breedveld, K, Romijn, D. & A. Cevaal (2009). *Scoren op het Cruyff Court, winnen in de wijk. Een studie naar het gebruik en de effecten van moderne trapveldjes*. Den Bosch: W.J.H. Mulier Instituut, Arko Sport Media.

9 Het programma Lekker Fit! richt zich op scholen in Rotterdamse wijken waar veel overgewicht voorkomt. Het programma wil zorgen dat gezond gedrag weer vanzelfsprekend wordt. De helft van de Rotterdamse basisscholen doet mee aan het project Lekker Fit!

10 Boonstra, N. & N. Hermens (2009). Niet welkom op het plein. Veilige speelpleinen sluiten ook groepen uit. In: *Omstreden ruimte. Over de organisatie van spontaniteit en veiligheid*. Boutellier, H., Boonstra, N. & M. Ham (red). Amsterdam: Van Gennep.

11 Qrius (2010). *Rapportage online onderzoek naar buiten spelen*. Amsterdam.

De wijk Schiemonnd is een stuk kindvriendelijker door de Schoolsportvereniging

‘Onze Schoolsportvereniging is echt uit noodzaak ontstaan’, zegt Directeur Henk Koedood van OBS De Boog. ‘We waren al een ‘Lekker Fit-school’ en organiseerden wel eens sportclinics. De kinderen waren dan heel erg enthousiast maar we merkten vervolgens dat ze er toch niet mee verder gingen. Simpelweg omdat de sportverenigingen te ver weg zitten. Door het gemis van dit soort structuur in hun leven, krijg je al snel dat de kinderen gaan rondhangen op straat. Door de Schoolsportvereniging die onderdeel uitmaakt van de verlengde dagprogramma’s, zijn de kinderen nu lekker sportief en sociaal bezig en worden ze van de straat gehouden. Nu we de Schoolsportvereniging hebben, merk ik ook in het dagelijkse leven grote veranderingen bij zowel de kinderen als de ouders. Kinderen komen maandagochtend naar me toe om te vertellen wat ze dat weekend bijvoorbeeld met de voetbalwedstrijd gedaan hebben. De ouders raken ook steeds meer betrokken bij de sport van hun kinderen, ze zijn trots en gaan nu onderling zaken regelen zoals het vervoer en het wassen van de kleding.’

‘Dat is een goede ontwikkeling’, vindt Brede-Schoolcoördinator Saskia van den Bossche. ‘Want juist die onderlinge betrokkenheid zorgt voor meer sociale cohesie in de wijk. In Schiemonnd zijn nu zelfs een aantal ouders een volleybalteam en een dansgroep gestart. Dat onze Schoolsportvereniging zo goed loopt komt mede doordat wij hele korte lijnen hebben met onze partners zoals de sportverenigingen en Woonbron. Zaken en nieuwe ideeën zijn snel met elkaar afgestemd en geregeld.’

Middel om wijk aan de bewoners terug te geven

Sinds 2001 is er een servicekantoor van sociale woningbouwvereniging Woonbron in de wijk Schiemonnd gevestigd. *‘Het primaire doel van Woonbron is om de wijk aan de bewoners terug te geven,’* meldt Necati Akçahüseyin, Regisseur Beheer bij Woonbron. *‘Wij willen de wijk veiliger, schoner en completer maken en zullen de wijk niet verlaten totdat de buurt zichzelf staande kan houden. Maar om dit te kunnen bereiken, moeten wel de juiste faciliteiten in de wijk aanwezig zijn.’*

Dat is de reden dat Woonbron een initiatief als de Schoolsportvereniging ondersteunt. *‘En we zien dat het effect heeft’,* vervolgt Necati. *‘De kinderen kunnen hun ziel en zaligheid kwijt in de sport en hebben een doel. De Schoolsportvereniging leeft enorm onder de kinderen, vorige week stond hier op het schoolplein al een half uur voordat de sportles begon een hele rij kinderen te wachten. Daaraan zie je hoe enthousiast ze zijn.’*

Dat onderstrepen Alyssa Debrito en Betiel Koreri, die beiden aan volleybal doen bij Schoolsportvereniging Schiemond. *‘Al onze vrienden zitten erop,’* vertellen ze samen. *‘Dat is hartstikke gezellig en hopelijk gaan we met zijn allen ook door als we straks naar de middelbare school gaan.’*

‘We letten meer op elkaars kinderen’

Kelly Oahmann die al weer twee jaar op voetbal zit, zegt dat ze sinds de Schoolsportvereniging meer vriendjes en vriendinnetjes heeft gekregen. *‘Voordat ik voetbalde ging ik wel buitenspelen in de speeltuin maar deed ik niet echt veel aan sport en ontmoette ik niet zoveel nieuwe kinderen.’*

Misschien stroom ik binnenkort ook wel door naar de ‘gewone’ voetbalvereniging.’ Haar moeder, Mieke Oahmann, spoort haar daarin ook aan. *‘Sinds Kelly op de Schoolsportvereniging zit, is ze veel socialer, gezonder en sportiever.’* Maar ook in de wijk ziet Mieke veranderingen. *‘We letten nu bijvoorbeeld veel meer op elkaars kinderen en je houdt ook elkaar, als ouders, beter in de gaten.’*

De coördinator van de Schoolsportvereniging, Jeroen de Wit, ziet het aantal leden iedere maand stijgen. Daar is hij uiteraard blij mee. *‘Dat bevestigt maar weer de noodzaak van de Schoolsportvereniging voor de wijk. Op dit moment sporten er ruim 145 van de 280 leerlingen bij onze Schoolsportvereniging, welke voetbal, basketbal, turnen, judo en volleybal aanbiedt. Omdat het vaak gaat om kinderen uit armoedeg gezinnen, krijgen ongeveer 130 van deze sportende kinderen het lidmaatschap vergoed door het Jeugdsportfonds. Het is dan mooi om te zien hoe sommige ouders daarnaast zelf proberen om ook nog het geld voor een tweede lidmaatschap bij elkaar te sprokkelen. Voor sommige ouders is het nog wel lastig om zich in het verenigingsleven in te leven omdat ze er nooit mee opgegroeid zijn, maar in Schiemond is het duidelijk dat de Schoolsportvereniging een positieve wisselwerking in de wijk heeft. Als kinderen enthousiast, blij en trots zijn, worden de ouders dat vaak vanzelf ook.’*

Zowel Woonbron als de medewerkers van OBS de Boog willen toe naar het scenario dat de Schoolsportvereniging verankerd zit in de maatschappij. Beide organisaties streven ernaar dat het voor kinderen en jongeren een vanzelfsprekendheid wordt om lid te zijn van een schoolsportvereniging. Verder is er de wens dat naast de basisschool het voorgezet onderwijs de Schoolsportvereniging doorvoert, zodat de kinderen ook dan optimaal actief kunnen zijn bij de sportvereniging. Ook deze jongeren hebben daar uiteraard behoefte aan.

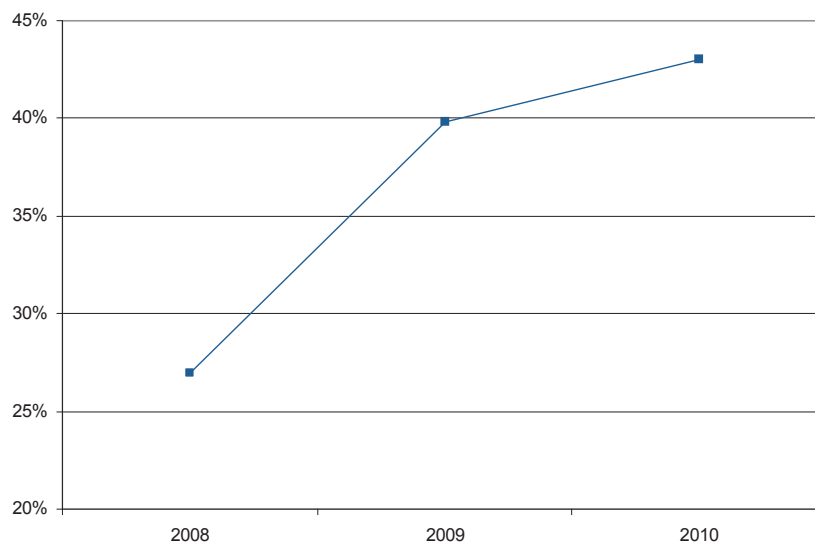
1.4 Belangrijkste cijfers

In de volgende paragrafen geven we kort de belangrijkste resultaten weer voor de kinderen, ouders, leerkrachten en trainers.

Resultaten kinderen

Bijna alle kinderen zijn bekend met de SSV op hun school. Net als in 2008 en 2009 raken kinderen vooral op de hoogte van de SSV via de gymleerkracht (68%) of via een juffrouw of meester op school (54%). Het aantal leden van de SSV neemt nog steeds toe. Volgens het ledenbestand van Rotterdam Sportsupport zijn 814 kinderen lid van de zes door ons onderzochte SSV's. Dat zijn er 38 meer dan in 2009. Ook als we kijken naar het deel van de ondervraagde kinderen dat lid is, constateren we een stijging. In 2008 was ruim een kwart lid en in 2009 veertig procent. In 2010 is dit toegenomen tot 43%.

Figuur 1 Trend percentage kinderen dat lid is (N=751)

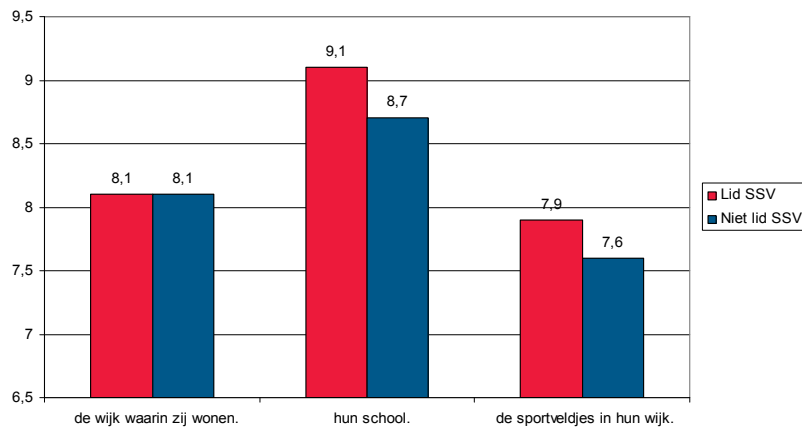
Bijna zes van de tien kinderen die het afgelopen jaar hebben deelgenomen aan een proeftraining, zijn vervolgens ook lid geworden van de SSV. De doelstelling dat veertig procent van de deelnemers aan proeftrainingen lid wordt, is hiermee ruimschoots behaald. Niet bij iedere sport nemen echter de beoogde 25 kinderen deel aan een proeftraining. Aan proeftrainingen van de sporten hockey, honk- en softbal, handbal, korfbal en American football nemen minder kinderen deel. De proeftrainingen van de andere acht sporten worden drukker bezocht.

Dat de kinderen het leuk vinden om te sporten, dat ze goed zijn in sport en dat sporten gezond is, zijn voor hen de belangrijkste redenen om lid te zijn van de SSV. Kinderen die geen lid zijn van een SSV geven hier vooral als reden voor dat ze er geen tijd voor hebben.

De kinderen is gevraagd een cijfer te geven voor de wijk waarin zij wonen, voor hun school en voor de sportveldjes in hun wijk. In alle wijken ligt het gemiddelde cijfer voor de wijk rond de 8.

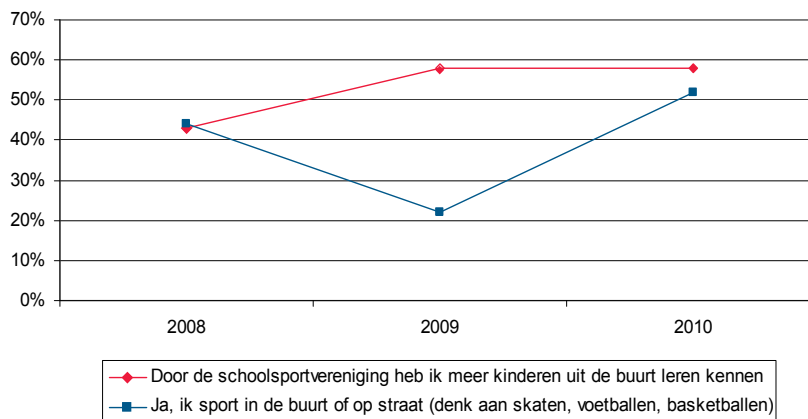
Wat opvalt is dat de kinderen die lid zijn van de SSV zowel hun school als de sportvelden in hun wijk gemiddeld een hoger cijfer geven dan kinderen die geen lid zijn van de SSV (figuur 2).

Figuur 2 Cijfers van kinderen voor... (N=743)

Zes van de tien ondervraagde kinderen geven aan dat zij door de SSV meer kinderen uit de buurt hebben leren kennen. Daarnaast zegt de helft van hen ook buiten de SSV in de buurt of op straat te sporten (figuur 3). Volgens de kinderen die lid zijn van een SSV komen hun ouders steeds vaker kijken bij trainingen of wedstrijden.

Figuur 3 Sporten in de wijk (N=284)

Resultaten ouders

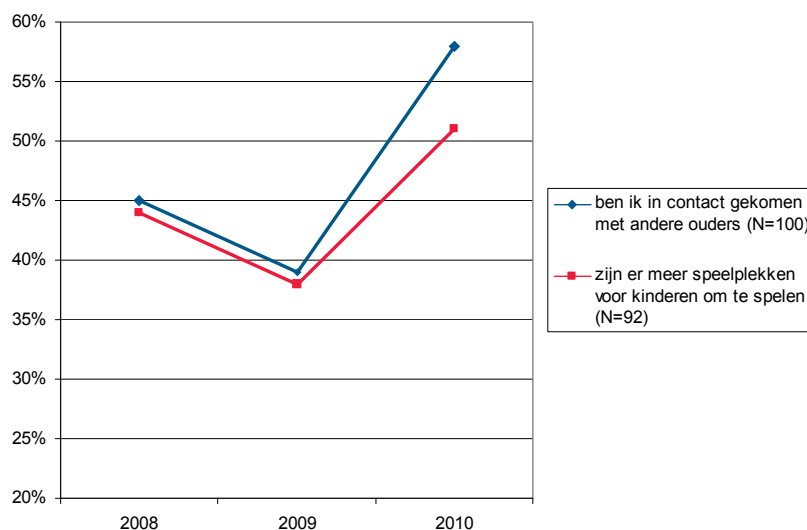
De meeste ouders geven aan dat hun kind lid is omdat het sporten leuk vindt. Vier van de tien ouders vinden het belangrijk dat hun kind lid is van een SSV omdat sporten gezond is en een derde van de ouders omdat het leuk is iets te doen na schooltijd. Ouders krijgen vooral informatie over de SSV via de nieuwsbrief van de SSV (66%) of via hun eigen kind (63%).

Drieënnegentig procent van de ouders denkt positief of zeer positief over de SSV. Voornamelijk omdat het betaalbaar is omdat het Jeugdsportfonds de contributie van hun kind vergoedt (dit geldt voor ongeveer 500 kinderen), en omdat het volgens hen bijdraagt aan de sociale ontwikkeling van hun kind. Een interessante vraag is of gebruikmaken van het Jeugdsportfonds invloed heeft op de manier waarop ouders betrokken zijn bij de SSV. Zijn deze ouders er op een andere manier bij betrokken dan ouders die de contributie zelf betalen?

Ouders kunnen op verschillende manieren betrokken zijn bij de SSV. Drie van de tien ouders bezoeken vaak of altijd trainingen van hun kind, bijna zes van de tien bezoeken de wedstrijden, maar slechts een op tien helpt bij de SSV. Alleen het aandeel ouders dat wedstrijden bezoekt is het afgelopen jaar toegenomen.¹²

De ondervraagde ouders geven de wijk waarin zij wonen gemiddeld een 6,7. Bijna alle ouders denken dat de SSV goed is voor de wijk. De belangrijkste reden daarvoor is volgens hen dat kinderen door te sporten niet op straat gaan rondhangen en dat de SSV op die manier overlast in de buurt tegengaat. Bijna zestig procent van de ouders zegt door de SSV in contact te zijn gekomen met andere ouders. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van 2009. Ook het aandeel ouders dat aangeeft dat er door de SSV meer speelplekken voor kinderen zijn is het afgelopen jaar toegenomen (figuur 4).

Figuur 4 Door de SSV...

Resultaten leerkrachten

Net als in 2009 zijn bijna alle leerkrachten bekend met de SSV op hun school. Het grootste deel van de docenten (81%) is via een collega geïnformeerd over dit initiatief. De nieuwsbrief van de SSV of

12 In 2009 bezocht 39% van de ouders vaak of altijd de wedstrijden van hun kind.

een website gebruiken zij minder vaak als informatiebron. De leerkrachten hebben net als in 2008 en 2009 het idee dat kinderen vooral lid zijn omdat ze het leuk vinden.

Geen enkele leerkracht is negatief over de SSV en meer dan de helft is hier zelfs zeer positief over, vooral omdat zij van mening zijn dat het voor de kinderen een laagdrempelige manier is om te gaan sporten. Bijna alle leerkrachten vinden dat de SSV ervoor zorgt dat kinderen vaker sporten en dat kinderen talenten in zichzelf ontdekken. Vier van de vijf leerkrachten stimuleren zijn of haar leerlingen om lid te worden van de SSV. De meeste docenten doen dit door klassikaal of individueel aan kinderen uitleg te geven over de mogelijkheid om bij de SSV te sporten. Vijf docenten proberen ouders te enthousiasmeren over de SSV in de hoop dat zij hun kind aanmelden.

Twee derde van de leerkrachten geeft aan dat de SSV nog beter zou zijn als ouders meer betrokken zouden zijn, bijvoorbeeld door mee te helpen bij trainingen of wedstrijden of door in ieder geval vaker te komen kijken.

Negen van de tien leerkrachten vinden dat de SSV goed is voor de wijk. Twee argumenten hiervoor noemen zij vaak: sporten bij de SSV is een goede tijdbesteding en het zorgt ervoor dat kinderen niet doelloos in de wijk gaan rondhangen of slenteren, en de SSV vangt het gebrek aan sportverenigingen in de wijk op.

Resultaten trainers

Alle trainers zijn redelijk tot zeer positief over de SSV. Relatief veel trainers noemen twee argumenten daarvoor: kinderen vinden het leuk om te sporten en de SSV geeft kinderen de mogelijkheid te gaan sporten. De trainers noemen twee aandachtspunten: allereerst de doorstroming naar de reguliere sportvereniging en ten tweede wat er gebeurt met kinderen die naar de middelbare school gaan. Deze groep verdwijnt uit beeld bij de SSV.

Net als in 2008 en 2009 zijn alle trainers tevreden over de communicatie met de coördinator van de SSV. Het aandeel leden van de reguliere sportvereniging dat afweert van de SSV neemt volgens de trainers toe, net als de mate waarin de leden van de SSV betrokken worden bij activiteiten op de locatie van de sportvereniging.

De trainers vragen vrijwel nooit aan kinderen om mee te helpen bij de trainingen. Zij geven echter wel allemaal aan dat de kinderen bereid zijn te helpen. De meeste trainers constateren dat sommige ouders komen kijken bij de trainingen. Er zijn volgens de trainers meer ouders die de wedstrijden bezoeken, maar net als bij de trainingen helpen ouders niet mee. Desondanks vragen trainers de ouders ook vrijwel nooit om hulp en zijn ze tevreden over de bereidheid van ouders om te helpen.

Negenentwintig van de dertig trainers denken dat de SSV positief is voor de wijk, bijvoorbeeld omdat de SSV het tekort aan sportvoorzieningen en activiteiten in de wijk opvangt. Enkele trainers noemen twee andere argumenten: door te sporten bij een SSV hangen kinderen minder vaak rond op straat, en via de SSV komen kinderen in contact met andere kinderen uit de wijk.

1.5 Conclusie

Voor de Rotterdamse wijken waaruit veel reguliere sportverenigingen zijn weggetrokken en waar het niet meer vanzelfsprekend is voor kinderen om te sporten, maken de SSV's een belangrijk verschil. Kinderen maken er op laagdrempelige wijze kennis met verschillende sporten. Het primaire doel om kinderen aan het sporten te krijgen wordt hiermee behaald. De verwachting dat kinderen door de SSV meer contact krijgen met andere kinderen wordt bevestigd. Zij leren er duidelijk meer andere kinderen uit de buurt kennen. Ook bevestigt het onderzoek de verwachting dat door de SSV het aantal contacten tussen volwassen buurtbewoners toeneemt. Daarnaast zijn er door de oprichting van de SSV meer sportvoorzieningen in de wijken. In drie van de zes door ons onderzochte wijken is er een toename.

Het onderzoek onder de zes als eerste opgerichte SSV's kan als graadmeter dienen voor de andere twaalf SSV's in de stad. Het gegeven dat de eerste zes nog steeds succesvol zijn en positieve ontwikkelingen laten zien, toont aan dat het concept van de SSV zijn project- en innovatiefase voorbij is. Anders gezegd: de SSV heeft zich bewezen als een (gemoderniseerd) sportmodel dat past in de grootstedelijke context. Het zorgt ervoor dat bestaande verenigingen beter aansluiten bij de behoefte van kinderen en hun ouders. De SSV draagt hierdoor bij aan het vergroten van de sportparticipatie van jeugdigen en aan sportieve, sociale en maatschappelijke doelen op het niveau van de wijk.

Afbeelding 1 Schoolsportplein Beverwaard voorafgaand aan de huldiging van het duizendste lid (foto: Niels Hermens)

1.6 Aanbevelingen

In deze paragraaf formuleren we vijf aanbevelingen voor verbetering.

1. *Betrokken ouders geen vanzelfsprekendheid*

De ouderbetrokkenheid is toegenomen: meer ouders bezoeken de wedstrijden. Andere vormen van ouderbetrokkenheid als het bezoeken van trainingen en ouderavonden of helpen bij trainingen of wedstrijden blijven nog steeds achter bij de verwachtingen. Een belangrijke verklaring hiervoor is de beperkte bereidheid van trainers om ouders te vragen om vrijwilligerswerk te doen. Voor trainers staat de training en het sporten centraal. Onduidelijk is nog of het gebruik van het Jeugdsportfonds invloed heeft op ouderbetrokkenheid. Rotterdam Sportsupport heeft een bredere ambitie met de SSV. Het organiseren van georganiseerde verenigingssport op scholen zien ze als een uitgelezen kans om sport als middel in te zetten om ook ouders actief bij de school(sportverenigingen) te betrekken. Deze ambitie sluit aan bij de stedelijke ambitie om door brede scholen met een verlengd dagarrangement ouderbetrokkenheid te vergroten. We bevelen aan om gericht aandacht te (blijven) besteden aan het vergroten van ouderbetrokkenheid door te zorgen voor kennisuitwisseling tussen de SSV's en door de basisscholen en expertisecentra erbij te betrekken. Het analyseren van een aantal goed practises op succes- en faalfactoren kan inspirerend werken voor trainers en coördinatoren.

2. *Sporters willen meedoen én kunnen winnen*

De Olympische gedachte geldt ook voor de SSV: meedoen is belangrijker dan winnen. Toch moeten we het belang van het wedstrijdelement niet onderschatten. De kinderen geven zelf aan de SSV leuker te vinden als er meer wedstrijden zijn. Dit zou kunnen binnen één sport op een SSV, of tussen verschillende sporten en basisscholen. Een ander argument om meer competitie in de SSV te brengen is dat dit ook een bijdrage kan leveren aan een grotere ouderbetrokkenheid. Ouders zijn eerder geneigd om naar een wedstrijd van hun kind te gaan kijken dan naar een training. Een wedstrijd biedt een mooi platform om ouders als vrijwilliger te betrekken.

3. *Eenduidig pedagogische klimaat*

Veel respondenten geven aan dat kinderen minder op straat gaan rondhangen en minder overlast veroorzaken doordat zij bij de SSV hun tijd nuttig besteden. Het is aan te bevelen om te kijken of de leden van de SSV zich niet alleen tijdens het sporten onder begeleiding van een trainer netjes gedragen, maar of hun gedrag ook verbetert in andere sociale contexten dan de SSV of de school, bijvoorbeeld thuis of in de openbare ruimte. Samenwerking met het ambulant jongerenwerk, Thuis Op Straat of sportstimulering ligt voor de hand. We bevelen aan om samen met andere (buurt)organisaties te werken aan een eenduidig pedagogisch klimaat op de sportvereniging, thuis, op school en op straat.

4. Georganiseerd sporten na de basisschool

De resultaten tonen aan dat de SSV niet los staat van de reguliere sportvereniging. Het bestuur van de sportvereniging ondersteunt het initiatief. Veel leden van de sportvereniging weten van het bestaan van de SSV en leden van de SSV komen geregeld op de locatie waar de vereniging haar wedstrijden speelt. Desondanks noemen trainers wel dat de doorstroom naar de vereniging een aandachtspunt is. Een belangrijke vraag hierbij is wat er gebeurt met de kinderen die van de basisschool naar het voortgezet onderwijs gaan. Stroomen zij door naar de reguliere vereniging? Blijven ze sporten op de SSV? De SSV is de innovatieve fase voorbij en vormt een integraal onderdeel van het sportaanbod in de stad. We bevelen aan om duidelijk te maken hoe de SSV ervoor zorgt dat kinderen na de basisschool, al dan niet binnen de SSV, blijven sporten. Dit behoeft extra aandacht, omdat veel kinderen juist op deze leeftijd stoppen met sporten.

5. Aandacht voor kinderen met gedragsproblemen

De SSV richt zich op kinderen die in achterstandswijken wonen waarvan we weten dat de sportparticipatie achterblijft. Ook bij jeugdigen met emotionele en/of gedragsproblemen (denk aan autisme, verstandelijke beperking, ADHD, kinderen met een kort lontje) blijft de sportparticipatie achter (Breedveld, 2003¹³). Omdat aan sport een belangrijke pedagogische werking wordt toegekend is het volgens velen juist voor deze groep belangrijk te participeren in sportieve activiteiten. De SSV lijkt een uitgelezen kans om ook deze kinderen aan het sporten te krijgen. We bevelen aan om te onderzoeken hoe, binnen het concept van de SSV, kinderen met gedragsproblemen te stimuleren zijn tot sportdeelname. Daarnaast zijn er mogelijkheden om sport (bij de SSV en op school) in te zetten als vroegtijdige interventie. Sport kan in dit verband worden gezien als een lichte vorm van zorg, waarbij het bijvoorbeeld gaat om het versterken van vaardigheden op het gebied van weerbaarheid of agressieregulering. Een belangrijke vraag is over welke specifieke kennis en vaardigheden trainers dienen te beschikken om sport als vroegtijdige interventie mogelijk te maken. We bevelen aan om hier aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld door het betrekken van expertisecentra.

13 Breedveld, K. (2003). Sport en bewegen. In: Zeijl, E. et al. (red.), *Rapportage jeugd 2002* (pp. 39-59). Den Haag: SCP.

2 *Inleiding*

Rotterdam staat nationaal en internationaal bekend als sportstad met veel sportevenementen. Maar Rotterdam wil meer en moet meer als het dé sportstad van Europa wil zijn. De stad kent namelijk de paradox een sportstad te zijn, terwijl de deelname aan sport en bewegen achterblijft. Uitgaande van de landelijke beweegnorm blijkt dat de regio Rotterdam het laagst scoort van Nederland (Sportnota Rotterdam 2016). Het verhogen van de sportparticipatie is daarom een belangrijk onderdeel van het Rotterdamse sportbeleid. Het concept van de SSV geeft invulling aan deze ambitie. Schoolsportverenigingen (SSV) blijken er namelijk in te slagen om kinderen in sociaal-economisch zwakke wijken binnen verenigingsverband te laten sporten. Het concept van de SSV is succesvol in het leveren van maatwerk in zogenaamde krachtwijken door op een laagdrempelige manier, in de directe leefomgeving van kinderen en op school, kinderen te verleiden lid te worden van een reguliere sportvereniging.

In dit rapport beschrijven we de resultaten van de twee-meting. We besteden extra aandacht aan theorieën over hoe de SSV kan bijdragen aan de leefbaarheid van wijken en welke resultaten we op dat gebied hebben gevonden. Tot slot formuleren we adviezen over hoe de SSV (nog) beter haar doelen kan behalen en kan inspelen op behoeften van verschillende gebruikersgroepen.

2.1 *De Schoolsportvereniging*

De SSV is een initiatief van Rotterdam Sportsupport.¹⁴ Deze organisatie heeft van het NOC*NSF binnen het programma 'Nieuwe sportmogelijkheden' financiering gekregen voor het opzetten van acht SSV's in vier jaar (periode 2008-2011). Het doel van het programma is om het sportaanbod te moderniseren zodat verenigingen beter aansluiten bij de behoefte van toekomstige en huidige leden. Veel verenigingen hebben te maken met een hoge uitval van jongeren in de tienerleeftijd en achterblijvende deelname van allochtonen, ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. Het aanbod van de sportverenigingen lijkt onvoldoende aan te sluiten op de vraag van de mensen zelf.

Het concept van de SSV springt hier op in. Kort samengevat werkt een SSV als volgt: iedere wijk telt één SSV die (meestal) gevestigd is in de kernschool. Andere scholen in de wijk kunnen zich hier in een later stadium bij aansluiten. Iedere SSV biedt minimaal vier takken van sport aan. De kinderen sporten niet incidenteel, maar worden lid van een reguliere sportvereniging en betalen contributie. Het vernieuwende is dat alle trainingen op school plaatsvinden, in een gymlokaal, op het schoolplein

¹⁴ Kijk voor meer informatie op www.rotterdamssportsupport.nl of www.schoolsportvereniging.nl

of het speelplein in de buurt. Dit maakt de SSV laagdrempelig en toegankelijk. Vanuit deze gedachte heeft de SSV het volgende doel:

Kinderen in de basisschoolleeftijd die wonen en leven in wijken waar vrijwel geen sportverenigingen zijn gesitueerd, de optimale mogelijkheid bieden om in hun directe woon- en leefomgeving in georganiseerd verband structureel te sporten met als ultiem doel het lidmaatschap van een sportvereniging.

De Schoolsportverenigingen moeten ook zorgen voor een kwaliteitsverbetering van Rotterdamse wijken. Dit sluit aan bij de ambitie van Rotterdam Sportsupport en de centrale stad om sport meer te gaan inzetten voor maatschappelijke doeleinden. Sport moet deel uitmaken van stedelijke opgaven als participatie en sociale samenhang in wijken. Belangrijke doelen van de SSV zijn het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk, het overdragen van normen en waarden aan de kinderen en een grotere ouderbetrokkenheid. Rotterdam Sportsupport wil verantwoording afleggen over de hierboven genoemde doelen en effecten. Aan het Verwey-Jonker Instituut is gevraagd het onderzoek uit te voeren.

Om effecten van de SSV te meten, is gekozen voor een longitudinaal onderzoeksdesign. In een tijdsbestek van vier jaar voert het Verwey-Jonker Instituut vier metingen uit bij kinderen, ouders, leerkrachten en trainers (een nulmeting in 2008, een een-meting in 2009, een twee-meting in 2010 en een drie-meting in 2011). Dit biedt mogelijkheden om trends te ontdekken in het sportgedrag van kinderen, in beleefde effecten van de SSV op de deelnemende kinderen, in effecten op de wijk en in participatie van ouders. In 2008, 2009 en 2010 zijn vragenlijsten afgenomen bij leerlingen van de kernscholen, ouders van kinderen die lid zijn van een SSV, trainers en leerkrachten. Het onderzoek is uitgevoerd op de eerste zes SSV's in de stad. Deze zijn gevestigd in de wijken Katendrecht, Beverwaard, Afrikaanderwijk, Schiemond, Pendrecht en Lombardijen.¹⁵ Onderstaande plattegrond toont de zes locaties. In 2011 volgt de derde en laatste meting.

Afbeelding 2 Locaties onderzochte Schoolsportverenigingen

15 Andere wijken met een SSV zijn Crooswijk, Liskwartier, Oud Mathenesse, Het Nieuwe Westen, Bloemhof, Hordijkerveld, Hillesluis, Het Oude Westen, Feijenoord, Oud Charlois, Tarwewijk, Kloosterbuurt.

2.2 Proeftuin Nieuwe Sportmogelijkheden

NOC*NSF stelt dat Rotterdam Sportsupport bij de uitvoering van de Schoolsportvereniging rekening moet houden met de door NOC*NSF gestelde organisatorische doelen, inhoudelijke doelen en randeffecten. De organisatorische doelen gaan onder andere over het opzetten van in totaal acht SSV's in vier jaar. De deelnemende verenigingen moeten in de SSV's steeds zelfstandiger gaan functioneren. De inhoudelijke doelen houden in dat elke Schoolsportvereniging minimaal vier takken van sport moet aanbieden. Daarnaast stelt NOC*NSF als eis dat er per tak van sport gemiddeld 25 kinderen meedoen met de proeftrainingen. Na de proeftrainingen dient minstens veertig procent van de deelnemende kinderen die nog geen lid waren van een sportvereniging lid te zijn van de betreffende SSV. Ook is er de ambitie om een competitie te starten tussen Schoolsportverenigingen in takken van sport die geen reguliere competitie kennen. NOC*NSF noemt als randeffecten het overdragen van normen en waarden aan de kinderen, een grotere ouderbetrokkenheid en een bijdrage van de SSV aan de leefbaarheid in de wijk. De woningcorporaties Woonbron, Com.Wonen, Woonstad en Vestia zijn medefinancier en hebben ook doelen geformuleerd. Deze overlappen met die van NOC*NSF.

2.3 Overzicht alle Schoolsportverenigingen

Anno 2010 zijn er achttien SSV's in Rotterdam (zie tabel 1). Bij de meeste SSV's is het ledenaantal tussen 2009 naar 2010 toegenomen. Daarnaast toont de tabel per SSV de startdatum, de kernschool, overige aangesloten scholen en de sporten die ze aanbieden. Het onderzoek is uitgevoerd onder de eerste zes SSV's in de tabel.

Tabel 1 Overzicht van alle Schoolsportverenigingen

	Schoolsport Vereniging	StartDatum	Kernschool	Aangesloten scholen	Sporten	Aantal Leden 2009	Aantal Leden 2010
1	Pendrecht	Oktober 2007	Over de Slinge locatie Sommeldijkstraat	Over de Slinge locatie Krabbedijkstraat, Beatrixschool, De Hoeksteen, De Koppeling	atletiek, turnen, voetbal, hockey, judo, American football	180	179
2	Katendrecht	September 2005	OBS De Schalm en RK de Globetrotter Katendrecht		karate, tafeltennis, turnen, voetbal, volleybal	155	162
3	Schiemon	September 2007	OBS de Boog	OBS de Boog locatie Bospolder	basketbal, turnen, judo, voetbal, volleybal	130	142
4	Beverwaard	September 2007	RK de Regenboog	PC de Regenboog	judo, turnen, tafeltennis, voetbal, volleybal, honkbal	130	135
5	Lombardijen	Maart 2008	OBS De Catamaran	Paus Johannes, Het Open Venster	handbal, korfbal, turnen, voetbal, karate, tafeltennis	118	105

	Schoolsport Vereniging	StartDatum	Kernschool	Aangesloten scholen	Sporten	Aantal Leden 2009	Aantal Leden 2010
6	Afrikaanderwijk	November 2006	RK De Globetrotter Afrikaanderwijk	RK De Globetrotter Toermalijn, Nelson Mandela school, Tweebos, Da Costa school	judo, turnen, voetbal, basketbal, volleybal	63	91
7	Het Nieuwe Westen	September 2008	OBS de Vierambacht		atletiek, basketbal, capoeira, voetbal	88	127
8	Hordijkerveld	November 2008	OBS de Kubus		basketbal, street-dance, tafeltennis, voetbal, aikido	63	76
9	Bloemhof	Maart 2009	CBS de Sleutel	Bloemhof, Oranje-school	judo, turnen, hockey, voetbal, volleyball	49	66
10	Crooswijk	Maart 2009	OBS de Vier Leeuwen	Oscar Romero	atletiek, judo, korfbal, voetbal	42	67
11	Liskwartier	Maart 2009	Juliana van Stolbergerschool		basketbal, dans, judo, voetbal	17	Tijdelijk gestopt
12	Oud-Mathenesse	April 2009	OBS de Finlandia		streetdance, tennis, judo	Nog in opstart-fase	13
13	Kloosterbuurt	Oktober 2009	Hildegarijschool, De Fontein en Combinatie 70		judo, dans, honkbal, hockey	n.v.t.	41
14	Tarwewijk	Oktober 2009	Elout van Soeterwoude en de Globe		korfbal, voetbal, capoeira, hockey	n.v.t.	36
15	Oud-Charlois	Januari 2010	De Triangel		Handbal, judo, dans, voetbal	n.v.t.	21
16	Hillesluis	Maart 2010	De Bogermanschool		voetbal, turnen, basketbal, tafeltennis	n.v.t.	Nog in opstart-fase
17	Feijenoord	Maart 2010	De Dukdalf, Groen van Prinster		honkbal, dans, worstelen, zaalvoetbal	n.v.t.	Nog in opstart-fase
18	Het Oude Westen	April 2010	Augustinus en de Asch van Wijck		basketbal, voetbal, dans en aikido	n.v.t.	Nog in opstart-fase

2.4 Onderzoeksopzet

Vier jaar achter elkaar nemen we vragenlijsten af bij mensen die betrokken zijn bij de SSV. In 2008 en 2009 zijn de eerste twee metingen verricht bij kinderen (leden en niet-leden), ouders van kinderen die lid zijn van een SSV, leerkrachten van de kernscholen en trainers van de sportverenigingen.

In februari 2010 is dit voor de derde keer gebeurd. In tabel 3 is te zien hoeveel respondenten bij de verschillende metingen zijn ondervraagd.

Tabel 2 Aantallen respondenten per type

	2008	2009	2010
Kinderen	730	674	775
Ouders	131	109	106
Leerkrachten	65	61	99
Trainers	29	33	30

Aan de kinderen op de kernscholen is de enquête klassikaal uitgedeeld in de groepen 5 tot en met 8. Hierdoor zijn zowel kinderen die lid zijn van de SSV opgenomen in de steekproef als kinderen die dit niet zijn. De kinderen hebben de vragenlijst wel individueel beantwoord. Ouders zijn telefonisch geënquêteerd. Uit het ledenbestand van de SSV zijn ouders steekproefsgewijs geselecteerd. Dit betekent dat alleen ouders zijn ondervraagd van wie mini-maal een kind lid is van een SSV. Bij het bellen van de ouders is rekening gehouden met een spreiding over de verschillende wijken en verschillende sporten.

Leerkrachten en trainers hebben de vragenlijst gekregen via de coördinator van de SSV op hun school of in hun wijk. Deze werkwijze is bij alle drie de metingen toegepast. Om een goede vergelijking te kunnen maken, is het onderzoek alleen uitgevoerd bij de eerste zes Schoolsportverenigingen. Recent opgerichte SSV's meenemen in de analyse zou een scheef beeld geven. Doordat het ledenbestand en de indeling van de klassen jaarlijks verschilt, heeft een deel van de respondenten de vragenlijst niet alle jaren beantwoord. In het onderzoek doen we algemene uitspraken over ontwikkelingen binnen de SSV's, en toetsen we niet welke effecten deelname heeft op individuen.

2.5 Sporten voor een leefbare wijk

Lid zijn van een sportclub is voor veel kinderen in achterstandwijken geen vanzelfsprekendheid. Uit onderzoek in de veertig Vogelaarwijken blijkt dat slechts 7,4% van de bewoners lid is van een sportvereniging, tegen 31% gemiddeld in Nederland (Duijvestijn, 2007: 26).¹⁶ Uit deze studie komt tevens naar voren dat het lage percentage verenigingslidmaatschap ook geldt voor Vogelaarwijken met goede sportvoorzieningen en sportaanbieders. De drempel is te hoog voor bewoners om te gaan sporten bij een sportclub in de buurt. Het SCP-onderzoek naar maatschappelijke participatie van kinderen (SCP, 2009) concludeert dat heel vaak financiële redenen worden genoemd voor niet-deelname aan sport. Voor bijstandkinderen geldt dit nog sterker. Het interessante aan de Schoolsportverenigingen is dat ze erin slagen om deze drempel weg te nemen: mensen geven een tekort aan financiën niet als reden aan om *geen* lid te worden van de SSV. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de coördinator van de lokale SSV de ouders informeert over en ondersteunt bij het gebruikmaken van de stedelijke sportstimuleringsregeling, het Jeugdsportfonds. Kinderen van 4 tot en met

16 Duijvestijn, P. (2007). *Sociale infrastructuur van de 40 'krachtwijken' in beeld*. Amsterdam: DSP.

17 jaar van ouders die maximaal 120% van het minimuminkomen (€ 1.350 per maand) verdienen, komen hiervoor in aanmerking. In Rotterdam is het Jeugdsportfonds ondergebracht bij Rotterdam Sportsupport, de organisator van de Schoolsportverenigingen. Op dit moment maken ongeveer 500 kinderen die lid zijn van één van de achttien SSV's gebruik van het Jeugdsportfonds.

Dat het belangrijk blijft om te investeren in aandachtswijken bevestigt het onderzoek Kinderen in Tel.¹⁷ Hieruit blijkt namelijk dat het de afgelopen vijf jaar gestaag beter gaat met de kinderen in Nederland, maar dat deze verbeteringen helaas niet ten goede komen aan alle kinderen. De tweedeling tussen kinderen die in goede en slechte omstandigheden opgroeien neemt zelfs toe, zo constateren de onderzoekers. Met de gemeenteraadsverkiezingen en de geplande bezuinigingen in het verschiet, moeten gemeenten daarom goed in de gaten houden dat ze met hun bezuinigingsplannen de meest kwetsbare kinderen ontzien, zo adviseren de onderzoekers. Want als kansen voor kinderen ongelijk verdeeld zijn kost het veel meer tijd, geld en inspanning om de daardoor ontstane problemen als schooluitval en criminaliteit later op te lossen.

2.6 *Van prachtwijk naar sportwijk*

De wijken waar de SSV's gevestigd zijn behoren tot de meest achtergestelde wijken van het land. Zo behoren de wijken Pendrecht, Afrikaanderwijk en Katendrecht tot de zogenoemde Vogelaarwijken, waar landelijk extra middelen heengaan om van deze wijken prachtwijken te maken (tabel 2). Ze staan dan misschien op het 'verkeerde lijstje', maar ze hebben ook een succes gemeen, namelijk de SSV (Boonstra, van Wonderen & Hermens 2009¹⁸). Na een begin in Katendrecht staat de teller nu op achttien SSV's. Dat Katendrecht geen doorsnee wijk is blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat er een avondklok is ingesteld voor groepen tieners. De wijken Pendrecht en Afrikaanderwijk zijn volgens de stedelijke Sociale Index problematisch en hebben de hoogste positionering op de Veiligheidsindex (zie onderstaande tabel). Een andere aandachtswijk is de wijk Schiedam in deelgemeente Delfshaven. Deze wijk is geen Vogelaarwijk, maar was in 2008 wel de minst kindvriendelijke wijk van Nederland; in 2009 en 2010 is Pendrecht de op één na minst kindvriendelijke wijk van Nederland (Kinderen in Tel, 2010).

17 Steketee, M., Mak, J. & B. Tierolf (2010). Met medewerking van Wouter Roeleveld. Kinderen in Tel. Kinderrechten als basis voor lokaal jeugdbeleid. Databoek 2010. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut. Dit onderzoek is op 1 maart 2010 aangeboden aan Minister Rouvoet van Jeugd en Gezin.

18 Boonstra, N., Hermens, N. & R. van Wonderen (2009). *Sportief in de buurt! De meerwaarde van de schoolsportvereniging*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Tabel 3 Gegevens over de zes onderzoekswijken

	Score 2009 kindvriendelijkheid Kinderen in Tel (Rangorde van 4028 wijken in Nederland; minst kind- vriendelijke wijken laagste score)	Score op lijst Vogelaarwijken (Rangorde van 83 postcodegebieden in de 40 wijken; slechtste gebieden laagste score)	Inwoners	Kinderen 6-12 jaar	% niet westerse allochtonen	Score op sociale index (2009)	Positionering Sociale index (2009)	Score op veiligheids index (2009)	Positionering Veiligheids index (2009)
Pendrecht	2	2	11726	1073	55%	4,9	Probleem	5,5	Bedreigd
Schiemonnd	5		4485	341	61%	5,6	Kwetsbaar	8	Veilig
Katendrecht	27	33	3663	366	53%	5,6	Kwetsbaar	7,1	Veilig
Afrikaander- wijk	27	33	9112	953	79%	4,9	Probleem	5,5	Bedreigd
Lombardijen	63		13020	959	37%	5,8	Kwetsbaar	7	Aan- dachtswijk
Beverwaard	176		12182	1263	45%	5,7	Kwetsbaar	6,3	Aan- dachtswijk
Rotterdam			587161	44216	36%	6	Sociaal voldoende	7,2	Veilig

Bronnen: Centrum voor Onderzoek en Statistiek. Stedelijke Sociale index en Veiligheidsindex; Onderzoek Kinderen in Tel 2009 (Verwey-Jonker Instituut); Scorelijst Vogelaarwijken (Kei-Centrum).

Völker, Flap en Lindenberg¹⁹ (2007) tonen aan dat de aanwezigheid van ontmoetingsplekken een belangrijke indicator is voor gemeenschap en contacten in een wijk (vgl. RMO, 2005²⁰). Een SSV kan fungeren als een dergelijke ontmoetingsplek. Buitenlandse evaluatiestudies hebben aangetoond dat met voetbalveldjes en andere openbare sportvoorzieningen positieve resultaten te boeken zijn (Scouler, 2004, in Breedveld et al., 2009: 11²¹). De verwachting is dat door de SSV zowel kinderen als ouders met elkaar in contact komen. Voor een hechtere gemeenschap in een wijk hoeven deze contacten geen sterke banden te zijn (Putnam, 2000). Zwakke banden, zoals herkenning van andere buurtbewoners, zijn volgens Blokland (2009) vaak al voldoende om buurtbewoners hun wijk als prettiger, veiliger en leefbaarder te doen ervaren. Daarnaast verwachten we dat de SSV bijdraagt aan een toename van het aantal sportvoorzieningen in de betreffende wijken.

In drie van de zes door ons onderzochte wijken is er een toename van het aantal sportvoorzieningen. Zo heeft in Katendrecht het grasveld achter de school waar de SSV gebruik van maakt een opknapbeurt gehad. De gemeente heeft er doelen geplaatst en zorgt ervoor dat het gras vaker

19 Völker, B., Flap, H. & S. Lindenberg (2007). 'When are neighbourhoods communities? Community in Dutch neighbourhoods'. *European Sociological Review*, nr. 23, 99-114.

20 RMO (2005). *Niet langer met de ruggen tegen elkaar*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

21 Breedveld, K, Romijn, D. & A. Cevaal (2009). *Scoren op het Cruyff Court, winnen in de wijk. Een studie naar het gebruik en de effecten van moderne trapveldjes*. Den Bosch: W.J.H. Mulier Instituut, Arko Sport Media.

gemaaid wordt. Ook is er een bord geplaatst met de tijden waarop de SSV het grasveld gebruikt. In de wijken Beverwaard en Pendrecht heeft de gemeente Rotterdam een schoolsportplein aangelegd (afbeelding 1). Dit zijn schoolpleinen met extra sportvoorzieningen. Nuance daarbij is dat aanpassingen aan sportvoorzieningen in de openbare ruimte vaak niet enkel toe te wijzen zijn aan de SSV, maar dat deze het gevolg zijn van een combinatie van factoren. De SSV en de aanwezigheid van Lekker Fit!-scholen²² vergroot de bereidheid van de (deel)gemeente om te investeren in de fysieke infrastructuur van de wijk.

De aanwezigheid van goede speel- en sportvoorzieningen is nog geen garantie dat kinderen hier ook gebruik van maken. Het buiten laten spelen van kinderen is helaas geen vanzelfsprekendheid meer. Steeds meer ouders ervaren de openbare ruimte als on veilige plek waar de verkeerde normen gelden. In wijken is een verharding van het klimaat van de buitenruimte waar te nemen (Boonstra & Hermens, 2009²³). Straten en pleinen zijn het toneel van drugsgebruik, criminaliteit en overlast door jongeren. De straat is geen vanzelfsprekende ontmoetingsplek, maar eerder het domein van degenen met de grootste mond. Uit onderzoek van Qrius,²⁴ dat is uitgevoerd in opdracht van Jantje Beton, komt naar voren dat één op de tien kinderen niet buiten durft te spelen omdat ze bang zijn gepest te worden door andere kinderen. En een even grote groep speelt niet buiten omdat de mensen bij hen in de straat hen wegsturen. Jantje Beton streeft ernaar dat kinderen weer veilig en vrij kunnen buitenspelen in een avontuurlijke speelomgeving. De SSV wil kinderen een zinvolle dagbesteding geven en ze stimuleren om met hun vriendjes en vriendinnetjes na schooltijd gebruik te maken van de pleinen en straten in de buurt. Door sportactiviteiten op het schoolplein en het buurtplein te organiseren moet de openbare ruimte voor kinderen (weer) een vanzelfsprekende plek zijn om te spelen.

2.7 Conclusie

Voor de Rotterdamse wijken waar veel reguliere sportverenigingen zijn weggetrokken en waar het niet meer vanzelfsprekend is voor kinderen om te sporten, maken de Schoolsportverenigingen een belangrijk verschil. Kinderen maken er op laagdrempelige wijze kennis met verschillende sporten. Het primaire doel om kinderen aan het sporten te krijgen wordt hiermee behaald. De verwachting dat kinderen door de SSV meer contact krijgen met andere kinderen wordt bevestigd. Zo leren de kinderen meer kinderen uit de buurt kennen, gaan ze ook buiten het sporten met meer kinderen om

22 Het programma Lekker Fit! richt zich op scholen in Rotterdamse wijken waar veel overgewicht voorkomt. Het programma wil zorgen dat gezond gedrag weer vanzelfsprekend wordt. De helft van de Rotterdamse basisscholen doet mee aan het project Lekker Fit!

23 Boonstra, N. & N. Hermens (2009). Niet welkom op het plein. Veilige speelpleinen sluiten ook groepen uit. In: *Omstreden ruimte. Over de organisatie van spontaniteit en veiligheid*. Boutellier, H., Boonstra, N. & M. Ham (red). Amsterdam: Van Gennep.

24 Qrius (2010). *Rapportage online onderzoek naar buiten spelen*. Amsterdam.

en vragen ze vaker andere kinderen om buiten te spelen. Het gaat dus zowel om een toename van oppervlakkige contacten, de zogenoemde zwakke verbanden, als om een toename van intensievere vormen van contact tussen buurtkinderen, de zogenoemde sterke verbanden. Het onderzoek bevestigt tevens de verwachting dat door de SSV het aantal contacten tussen volwassen buurtbewoners toeneemt. De toename van contacten tussen volwassen buurtbewoners beperkt zich wel tot de ouders die regelmatig aanwezig zijn bij activiteiten van de SSV. Ook zijn er door de oprichting van de SSV meer sportvoorzieningen in de wijken. In drie van de zes door ons onderzochte wijken is er een toename.

Het onderzoek onder de zes als eerste opgerichte SSV's kan als graadmeter dienen voor de andere twaalf SSV's in de stad. Het gegeven dat de eerste zes nog steeds succesvol zijn en positieve ontwikkelingen laten zien, toont aan dat het concept van de SSV zijn project- en innovatiefase voorbij is. Anders gezegd: de SSV heeft zich bewezen als een (gemoderniseerd) sportmodel dat past in de grootstedelijke context. Het zorgt ervoor dat bestaande verenigingen beter aansluiten bij de behoefte van kinderen en hun ouders. De SSV draagt hierdoor bij aan het vergroten van de sportparticipatie van jeugdigen en aan sportieve, sociale en maatschappelijke doelen op het niveau van de wijk.

2.8 *Leeswijzer*

In de volgende hoofdstukken gaan we achtereenvolgens in op de uitkomsten van het onderzoek voor de kinderen (hoofdstuk 3), de ouders (hoofdstuk 4), de leerkrachten (hoofdstuk 5) en de trainers (hoofdstuk 6). In het laatste hoofdstuk staan de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

3 Resultaten kinderen

In dit hoofdstuk bespreken we de antwoorden van de kinderen op de enquêtevragen. Het eerste deel van het hoofdstuk gaat in op meerjarige trends. Is bijvoorbeeld een steeds groter deel van de kinderen lid van een SSV? En hoe staat het met de bekendheid van de SSV in vergelijking met 2008 en 2009? Ook aanvullende informatie over redenen voor het lidmaatschap of wat het sporten bij een SSV nog leuker kan maken, komen aan de orde. Tot slot gaan we dieper in op de betekenis van de SSV voor de wijk. Tabel 4 toont de achtergrondkenmerken van de 775 responderende kinderen.

Tabel 4 Achtergrondkenmerken responderende kinderen (N=773)

Gemiddelde leeftijd	10, 16
Meisje	52%
Jongen	48%
Allochtoon (eerste of tweedegraads)	84%
Autochtoon	16%
Afrikaanderwijk	13%
Beverwaard	14%
Katendrecht	21%
Pendrecht	19%
Schiemon	11%
Lombardijen	18%
Andere wijk	5%
Groep 5	26%
Groep 6	24%
Groep 7	25%
Groep 8	26%

Ongeveer evenveel jongens als meisjes hebben de vragenlijst beantwoord en de gemiddelde leeftijd van de kinderen ligt iets boven de tien jaar. Het overgrote deel van de responderende kinderen is van allochtone afkomst (84%). De grootste groep allochtone respondenten heeft een Marokkaanse achtergrond. In Beverwaard en Katendrecht zijn beduidend meer autochtone kinderen ondervraagd dan in de andere wijken. Dit lijkt toeval, want de bevolkingssamenstelling van deze twee wijken verschilt nauwelijks van die van de andere wijken.

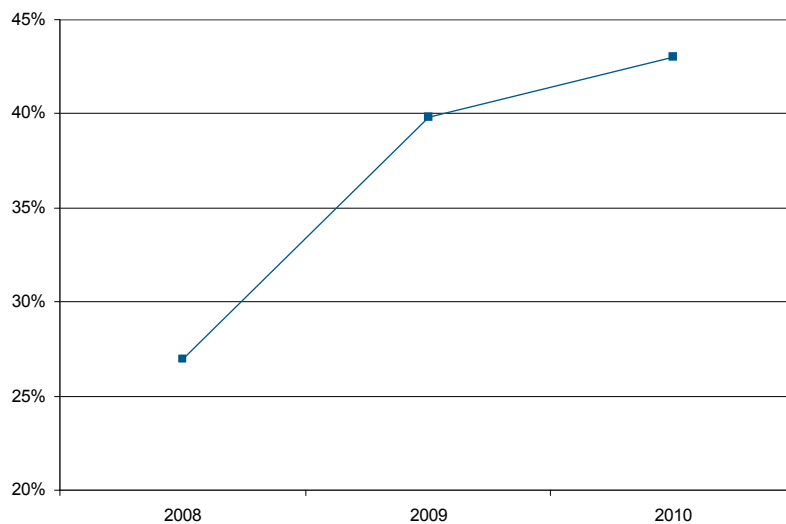
3.1 Bekendheid Schoolsportvereniging

Bijna alle kinderen zijn bekend met de SSV op hun school. Net als in 2008 en 2009 raken kinderen vooral op de hoogte van de SSV via de gymleerkracht (68%) of via een juffrouw of meester op school (54%). Steeds meer kinderen hebben de SSV leren kennen via de nieuwsbrief van de SSV. Terwijl in 2009 nog 14% van de kinderen via deze nieuwsbrieven op de hoogte raakte van de SSV, is dit in 2010 toegenomen tot een kwart. Kinderen die lid zijn van de SSV krijgen hier vooral over te horen via de gymleerkracht op school. De nieuwsbrief van de SSV blijkt een toegankelijker medium te zijn dan de website. Bijna zeven op de tien kinderen leest de nieuwsbrief, terwijl de helft van de kinderen de website van de SSV bezoekt.

3.2 Lidmaatschap Schoolsportvereniging

Het aantal leden van de SSV neemt binnen de onderzoekspopulatie nog steeds toe. Volgens de ledenbestanden zijn 814 kinderen lid van de SSV. Dat zijn er 38 meer dan in 2009. Ook als we kijken naar het deel van de ondervraagde kinderen dat lid is, constateren we een stijging (figuur 5).

Figuur 5 Trend percentage kinderen dat lid is (N=751)

Tabel 5 Ledenaantallen per sport per Schoolsportvereniging in 2010 (bron: Rotterdam Sportsupport)

	Atletiek	Hockey	Turnen	Voetbal	Judo	Basketbal	Capoeira	Volleybal	Karate	Tafeltennis	Tennis	Aikido	Honkbal	Handbal	Korfbal	Streetdance	Dans	American Football	Totaal
Pendrecht	27	28	28	72	18													6	179
Katendrecht			32	37				8	64	21									162
Schiemond			31	54	18	8		31											142
Beverwaard			39	47	14			9		14			12						135
Lombardijen			37	47					3	2				7	9				105
Afrikaanderwijk			30	21	10	18		12											91
Het Nieuwe westen	35			47		22	23												127
Hordijkerveld				20		22				10		8				16			76
Bloemhof		16	15	17		2		16											66
Crooswijk	13			36	0										8				67
Liskwartier**																			
Oud-Mathenesse										5						8			13
Kloosterbuurt		6			25								4				6		
Tarwewijk		13		14			1								8				36
Oud-Charlois*				3	6									6			6		21
Hillesluis*																			
Feijenoord*																			
Het Oude Westen*																			
Totaal	75	63	212	415	91	72	24	76	67	47	5	8	16	13	25	24	12	6	1220

* Deze SSV's zitten nog in de opstartfase.

** SSV Liskwartier is tijdelijk gestopt.

Jongens zijn iets vaker lid dan meisjes en allochtone kinderen iets vaker dan autochtone kinderen. Deze verschillen zijn echter niet noemenswaardig.²⁵ Kinderen uit groep 8 (29%) zijn minder vaak lid dan kinderen uit de lagere klassen. De meeste kinderen die sporten bij een SSV (35%) doen dit bij een voetbalvereniging. Andere populaire sporten zijn turnen, volleybal en hockey. Dat veel kinderen deze sporten doen heeft natuurlijk ook te maken met het feit dat deze vaker worden aangeboden.²⁶ Figuur 6 toont dat de meeste kinderen in dit onderzoek lid zijn van de SSV in Katendrecht en Schiemond. Dit komt overeen met de twee eerdere metingen in 2008 en 2009.

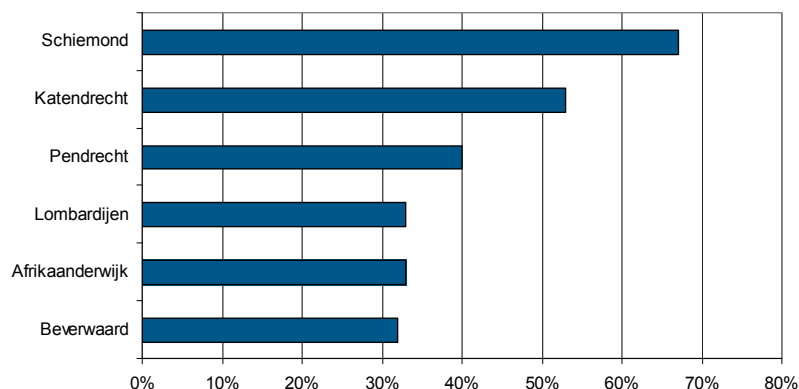
Bijna zes van de tien kinderen die het afgelopen jaar hebben deelgenomen aan een proeftraining, werden vervolgens ook lid van de SSV. De doelstelling dat veertig procent van de deelnemers aan proeftrainingen lid wordt, is hiermee ruimschoots behaald. Niet bij iedere sport nemen echter

25 Percentage jongens lid: 45%; percentage meisjes lid: 41%; percentage allochtone kinderen lid: 44%; percentage autochtone kinderen lid: 39%.

26 Bij de keuze voor bepaalde sporten houden de coördinatoren van de SSV's rekening met de wensen van de kinderen.

de beoogde 25 kinderen deel aan een proeftraining. Aan proeftrainingen van de sporten hockey, honk- en softbal, handbal, korfbal en American football nemen te weinig kinderen deel. De proeftrainingen van de andere acht sporten zijn drukker bezocht.

Figuur 6 Percentage kinderen dat lid is van de SSV (N=751)

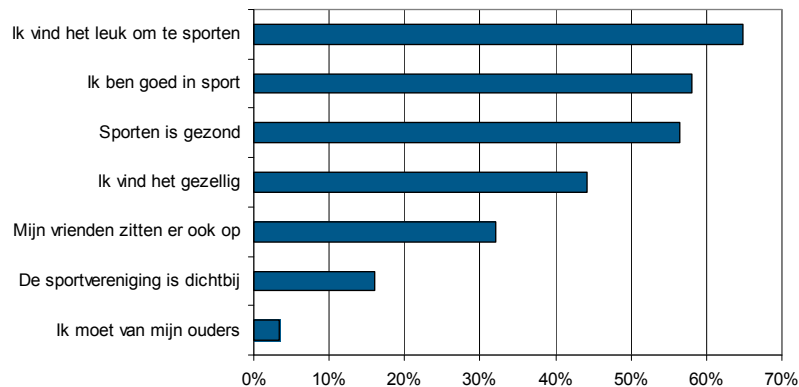

Het percentage van de ondervraagde kinderen dat lid is in de verschillende wijken, verschilt weinig van 2009. Alleen in de Afrikaanderwijk zie je een duidelijke toename. In 2009 was in die wijk vijftien procent van de ondervraagde kinderen lid van een SSV. Dit is het afgelopen jaar meer dan verdubbeld.

3.3 Redenen lidmaatschap Schoolsportvereniging

In de redenen waarom kinderen lid zijn van een SSV is een driedeling te zien. Sportgerelateerde redenen blijken de belangrijkste te zijn, direct gevolgd door gezondheid. Het feit dat ze het leuk vinden te sporten, dat ze goed zijn in sport en dat sporten gezond is, noemen ze het meest als reden voor het lidmaatschap (figuur 7).

Figuur 7 Redenen voor kinderen om lid te zijn van de SSV (meerdere antwoorden mogelijk) (N=319)

De derde groep redenen is te definiëren als sociale redenen. Dat het gezellig is bij de SSV en dat vriendjes of vriendinnetjes er ook sporten, noemen namelijk vier van de tien en drie van de tien kinderen als reden voor het lidmaatschap. Dat de SSV dichtbij is of dat een kind lid moet zijn van zijn of haar ouders noemen weinig kinderen als reden om lid te zijn van de SSV bij hen in de wijk.

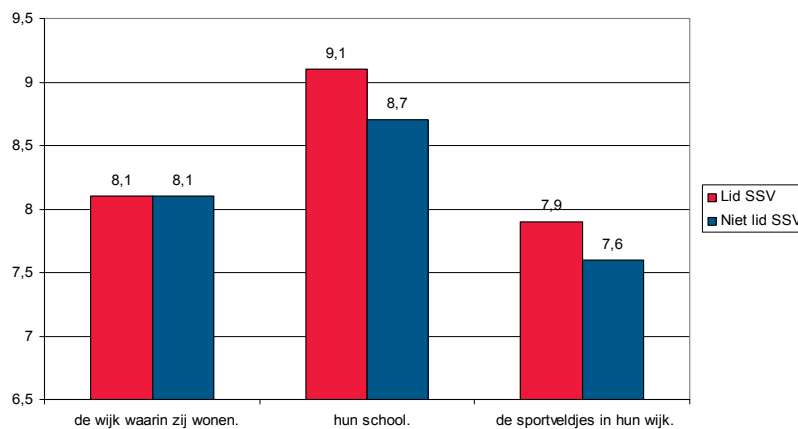
Van de kinderen die geen lid zijn van een SSV zegt iets meer dan de helft niet mee te doen omdat zij er geen tijd voor hebben. Ook twee andere redenen om geen lid te zijn - ik zit al op een andere sportvereniging (25%) en de sport die ik het leukst vind kan ik niet doen bij de SSV (17%) - noemen ze relatief vaak. Sporten die de kinderen graag zouden doen, lopen uiteen van zwemmen tot sporten als kickboxen of streetdance.

De antwoorden op de vraag wat de SSV nog leuker zou maken, komen overeen met de antwoorden uit de eerste twee metingen. Ongeveer de helft van de kinderen geeft aan meer wedstrijdjes te willen spelen. Andere sporten en meer spelletjes worden beide door een kwart van de kinderen genoemd als optie om het sporten bij de SSV nog leuker te maken.

3.4 De Schoolsportvereniging en de wijk

De kinderen is gevraagd een cijfer te geven voor de wijk waarin zij wonen en voor de sportveldjes in hun wijk. In alle wijken ligt het gemiddelde cijfer voor de wijk rond de 8. Wat opvalt is dat de kinderen die lid zijn van de SSV zowel hun school als de sportveldjes in hun wijk gemiddeld een hoger cijfer geven dan kinderen die geen lid zijn. De kinderen die lid zijn van de SSV beoordelen hun school zowel als de sportveldjes in hun wijk gemiddeld 0.3 punt hoger (figuur 8).

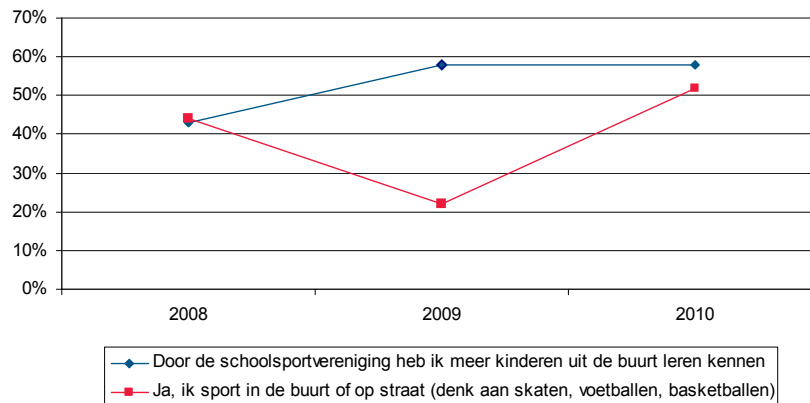
Figuur 8 Gemiddeld cijfer dat kinderen geven voor... (N=743)

De SSV kan een plek zijn waar kinderen en volwassenen uit de buurt elkaar ontmoeten. Op die manier kan de SSV bijdragen aan het toenemen van sociale contacten en levendigheid in de buurt.²⁷ Dat dit ook gebeurt blijkt uit de resultaten van ons onderzoek (figuur 9).

²⁷ Zie inleiding voor theoretische onderbouwing van deze stelling.

Figuur 9 Sporten in de wijk (N=284)

Zes van de tien ondervraagde kinderen geven aan dat zij door de SSV meer kinderen uit de buurt hebben leren kennen. Daarnaast zegt de helft van hen ook buiten de SSV in de buurt of op straat te sporten. Dit is een duidelijke toename ten opzichte van vorige jaren. Hiermee slaat de SSV twee vliegen in een klap. Ten eerste zorgt het ervoor dat kinderen ook buiten de trainingen om meer gaan bewegen en dat zorgt weer voor meer levendigheid in de buurt.

Ook volwassen buurtbewoners kunnen via de SSV met elkaar in contact komen. Volgens de kinderen die lid zijn van een SSV komen hun ouders steeds vaker kijken bij trainingen of wedstrijden. Dat betekent dat de SSV een plek is waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten.

4 Resultaten ouders

Van de 106 ondervraagde ouders is 69 procent van allochtone afkomst (tabel 6). Dit is een lager percentage dan bij de ondervraagde kinderen, waarschijnlijk veroorzaakt door een taalprobleem bij het afnemen van de enquêtes. Dit hebben we proberen te beperken door een Arabisch sprekende enquêteur in te zetten. Onderstaande tabel laat tevens zien in welke wijken de ondervraagde ouders wonen.

Tabel 6 Achtergrondkenmerken responderende ouders (N=106)

Allochtoon (eerste of tweedegraads)	69%
Autochtoon	31%
Afrikaanderwijk	16%
Beverwaard	14%
Katendrecht	21%
Pendrecht	17%
Schiemon	13%
Lombardijen	19%

4.1 Redenen lidmaatschap

Ouders noemen veel uiteenlopende redenen waarom hun kind lid is van een SSV (figuur 10).

Figuur 10 Redenen waarom ouders denken dat kinderen lid zijn van de SSV (N=106)

De reden die ouders het meeste geven voor het lidmaatschap van hun kind is dat hun kind het leuk vindt om te sporten. Daarnaast vinden ongeveer vier van de tien ouders het belangrijk dat hun kind lid is van een SSV omdat sporten gezond is en een derde van de ouders omdat het leuk is iets te doen na schooltijd. Veertig procent van de ouders noemt een andere reden. Ouders die dit antwoord geven verwijzen vaak naar het gezondheidsaspect van sport, bijvoorbeeld door te zeggen dat hun kind er slank door blijft. Een ander veelvoorkomend antwoord is dat hun kind door te sporten bij de SSV zijn of haar energie kwijtraakt.

Drieënnegentig procent van de ouders denkt positief of zeer positief over de SSV. Zij geven hier uiteenlopende redenen voor. Bijvoorbeeld dat het goedkoop is of dat het bijdraagt aan de sociale ontwikkeling van hun kind, maar ook dat het gezond is en dat het goed en veilig is dat het vanuit de school wordt georganiseerd. Voor ouders is het goedkoop omdat het Jeugdsportfonds de contributie van veel kinderen betaalt (dit geldt voor ongeveer 500 kinderen). Een interessante vraag is of gebruikmaken van het Jeugdsportfonds invloed heeft op de manier waarop ouders betrokken zijn bij de SSV. In onderstaand kader staat ter illustratie een aantal citaten van ouders over waarom zij positief zijn over de SSV.

'Het is een goed initiatief. Er was namelijk niet echt veel in de wijk. Je kunt ze (de trainers van de SSV) gemakkelijk bereiken met vragen en ze geven goed les.'

'In deze arme buurt is het goed omdat het goedkoop is.'
(Het Jeugdsportfonds vergoedt de contributie voor ongeveer 500 kinderen, red.).

'Vroeger hadden we dit nog niet. Het is goed om het aan te bieden na schooltijd en niet duur. Lichaamsbeweging is belangrijk. In onze (Marokkaanse) cultuur is het niet gebruikelijk om je bij een vereniging in te schrijven. Door de SSV wordt dit nu een stuk laagdrempeliger.'

4.2 Ouders en de Schoolsportvereniging

Ouders krijgen vooral informatie over de SSV via de nieuwsbrief van de SSV (66%) of via hun eigen kind (63%). Opvallend is dat steeds meer ouders contact hebben met de coördinator van de SSV. Voor 37% van de ouders is dit een informatiebron.²⁸ Tegenstrijdig is echter dat de coördinator in 2010 minder bekend is onder de ouders dan in 2009. Ongeveer de helft van de ouders weet dat de SSV ouderbijeenkomsten organiseert. Ongeveer een op de vijf ouders bezoekt deze bijeenkomsten vaak of altijd.

Ouders kunnen op verschillende manieren betrokken zijn bij de SSV. Drie van de tien ouders bezoeken vaak of altijd trainingen van hun kind, bijna zes van de tien ouders bezoeken de wedstrijden,

²⁸ In 2009 kreeg 24% van de ouders informatie over de SSV via de coördinator. In 2008 was dit nog maar 9%.

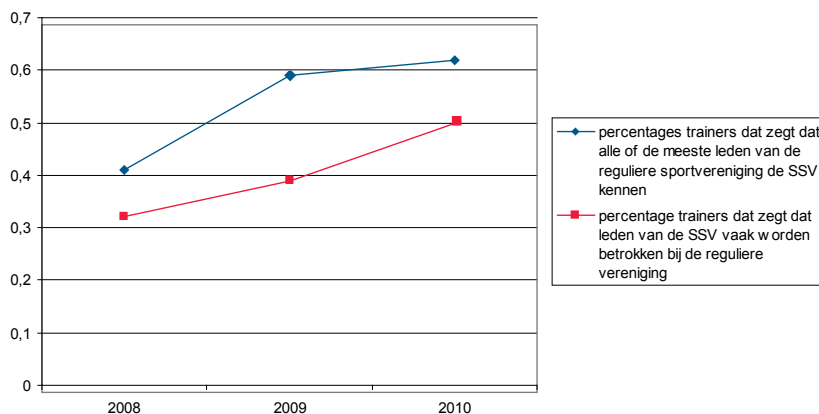
maar slechts een op tien helpt bij de SSV. Alleen het aandeel ouders dat wedstrijden bezoekt is het afgelopen jaar toegenomen.²⁹

4.3 De wijk en de Schoolsportvereniging

De ondervraagde ouders geven de wijk waarin zijn wonen gemiddeld een 6,7. Dit verschilt niet voor de zes onderzochte wijken. Meer en betere speelplekken noemen de ouders het meest als verbeterpunt voor de wijk (42%). Opvallend weinig ouders noemen overlast van jongeren en asociaal gedrag op de pleinen als verbeterpunt.

Bijna alle ouders denken dat de SSV goed is voor de wijk. De belangrijkste reden daarvoor is volgens hen dat kinderen door te sporten niet op straat gaan rondhangen en dat de SSV op die manier overlast in de buurt tegengaat.³⁰ De zinsnede 'het houdt ze van de straat' komt in veel antwoorden terug. Relatief veel ouders vinden het daarnaast positief dat kinderen de mogelijkheid hebben te sporten in hun eigen woonomgeving. De SSV biedt hier volgens hen de infrastructuur voor. Zes ouders geven aan dat de SSV ervoor zorgt dat er meer contacten zijn tussen mensen in de wijk, zowel tussen kinderen als tussen volwassenen: 'Er zijn door de SSV meer activiteiten in de wijk en daardoor komt men meer in contact met elkaar. Het is een ontmoetingsplaats binnen de wijk voor bewoners, kinderen en eigenlijk iedereen in de wijk.' Bijna zestig procent van de ouders zegt dan ook door de SSV in contact te zijn gekomen met andere ouders. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van 2009. Misschien dat juist om deze reden een van de ouders aangeeft dat de SSV activiteiten zou moeten organiseren tijdens de vakanties. Ook het aandeel ouders dat aangeeft dat er door de SSV meer speelplekken voor kinderen zijn is het afgelopen jaar toegenomen (figuur 11).

Figuur 11 Door de SSV...

29 In 2009 bezocht 39% van de ouders vaak of altijd de wedstrijden van hun kind.

30 Veertig ouders noemen dit als reden waarom zij denken dat de SSV goed is voor de wijk.

5 Resultaten leerkrachten

Negenennegentig leerkrachten hebben de vragenlijst ingevuld. Dat zijn er bijna veertig meer dan in 2009. Tabel 7 toont dat in alle wijken tussen de twaalf en twintig leerkrachten zijn ondervraagd.

Tabel 7 Aantal responderende leerkrachten per wijk

Afrikaanderwijk	15
Katendrecht	15
Beverwaard	12
Pendrecht	20
Schiemon	17
Lombardijen	20
Totaal	99

Net als in 2009 zijn bijna alle leerkrachten bekend met de SSV op hun school. Alleen in Katendrecht kennen twee leerkrachten de SSV niet. Het grootste deel van de docenten (81%) is via een collega geïnformeerd over dit initiatief. De nieuwsbrief van de SSV of een website gebruiken de leerkrachten minder vaak als informatiebron. Ruim negen op de tien leerkrachten vinden dat zij goed tot zeer goed op de hoogte worden gehouden over de SSV. Dit komt, evenals de informatiebronnen die de leerkrachten in 2010 gebruiken, overeen met de resultaten uit de twee eerdere metingen.

Het oordeel van de leerkrachten over de SSV is in vergelijking met eerdere jaren niet veranderd. Geen enkele leerkracht is negatief en meer dan de helft is zelfs zeer positief. Twaalf leerkrachten geven aan dat zij positief zijn omdat sporten goed is voor de gezondheid. Negen leerkrachten benoemen dat sporten bij de SSV, en dan voornamelijk als het gaat om teamsporten, een positieve bijdrage levert aan de ontwikkeling van sociale competenties. 'De kinderen leren er elkaar op een andere manier kennen. Ze gaan samen ergens voor en leren positief met elkaar omgaan.' Het meest genoemde argument voor een positieve beoordeling van de SSV is dat het een laagdrempelige manier is om te gaan sporten. 'Voor kinderen die via hun ouders niet zo snel terechtkomen bij een sportvereniging verlaagt het de drempel om te sporten.' Dit kan volgens de leerkrachten een financiële drempel zijn, maar ook het feit dat ouders zelf niet bekend zijn met het (sport)verenigingsleven of dat de sportvereniging te ver buiten de wijk ligt. Negen leerkrachten denken dat de SSV dit laatste probleem oplost. Een van hen zegt hierover het volgende: 'In een wijk als Schiemon is de SSV noodzakelijk omdat er geen verenigingen zijn.' Er zijn ook docenten die de SSV positief

beoordelen omdat sporten voor kinderen een nuttige tijdsbesteding is en leerkrachten die zeggen dat ze merken dat de kinderen het sporten bij de SSV leuk vinden.

We hebben de docenten een aantal stellingen voorgelegd over de invloed die het sporten bij een SSV heeft op kinderen. Daaruit blijkt ook dat zij erg positief zijn over de effecten van de SSV. Zo zijn bijna alle leerkrachten van mening dat de SSV ervoor zorgt dat kinderen vaker sporten en dat kinderen talenten in zichzelf ontdekken. In tabel 8 is te zien waar de SSV volgens de leerkrachten aan bijdraagt.

Tabel 8 De SSV zorgt ervoor dat kinderen... (N=94)

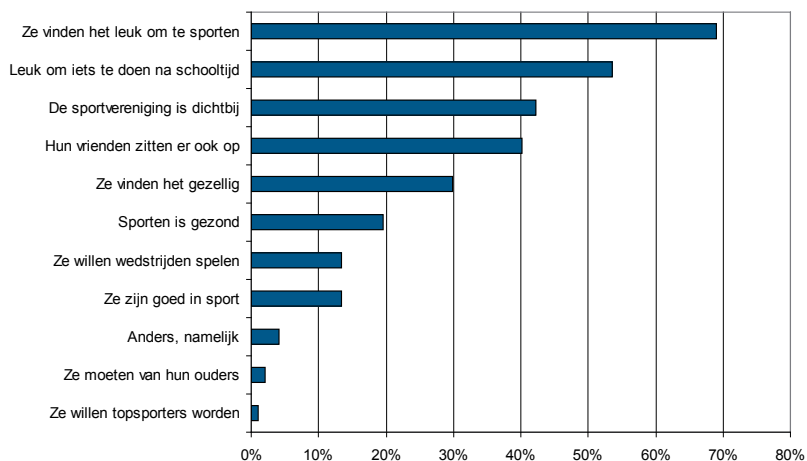
Vaker sporten	99%
Talenten in zichzelf ontdekken	95%
Sociale competenties leren	86%
Gezonder en fitter zijn	83%
Meer gevoel van eigenwaarde krijgen	82%
Meer kinderen in de buurt leren kennen	78%
Beter tegen hun verlies kunnen	71%
Zich beter aan gedragsregels houden	59%
Hun agressie beter leren te beheersen	57%
het leuker vinden om buiten te spelen	54%
Het leuker vinden om naar school te gaan	43%
Samen met hun ouders iets ondernemen	38%
Beter geconcentreerd zijn onder schooltijd	30%
Minder vaak ruzie maken in de klas	20%

Twee derde van de leerkrachten geeft aan dat de SSV nog beter zou zijn als ouders meer betrokken zouden zijn, bijvoorbeeld door mee te helpen bij trainingen of wedstrijden of in ieder geval vaker te komen kijken. Twee andere verbeterpunten - die beide door een kwart van de docenten worden genoemd - zijn het organiseren van competities tussen de verschillende SSV's en meer contacten met de school, zoals gastlessen. Dit wijst erop dat een aantal leerkrachten het goed zouden vinden als de SSV ook onder schooltijd sportactiviteiten aanbiedt, in plaats van alleen maar in de vorm van een naschoolse activiteit. Op verschillende scholen gebeurt dit nu al vanuit het stedelijke programma Lekker Fit!.

5.1 Lidmaatschap Schoolsportvereniging

Figuur 12 laat zien wat volgens de ondervraagde leerkrachten voor kinderen de belangrijkste redenen zijn om lid te worden van een SSV. De leerkrachten hebben net als in 2008 en 2009 het idee dat kinderen vooral lid zijn omdat ze het leuk vinden.

Figuur 12 Redenen waarom leerkrachten denken dat kinderen lid zijn van de SSV (N=97)

Vier van de vijf leerkrachten stimuleren hun leerlingen lid te worden van de SSV. De meeste docenten doen dit door klassikaal of individueel aan kinderen uitleg te geven over de mogelijkheid om bij de SSV te sporten. Twee leerkrachten laten daarbij kinderen die al lid zijn vertellen over hun ervaringen. Tot slot noemen vijf docenten dat ze ouders proberen te enthousiasmeren over de SSV. Wellicht is dat een goede manier om de drempel om lid te worden te verkleinen voor kinderen van wie de ouders niet bekend zijn met het verenigingsleven.

5.2 De Schoolsportvereniging en de wijk

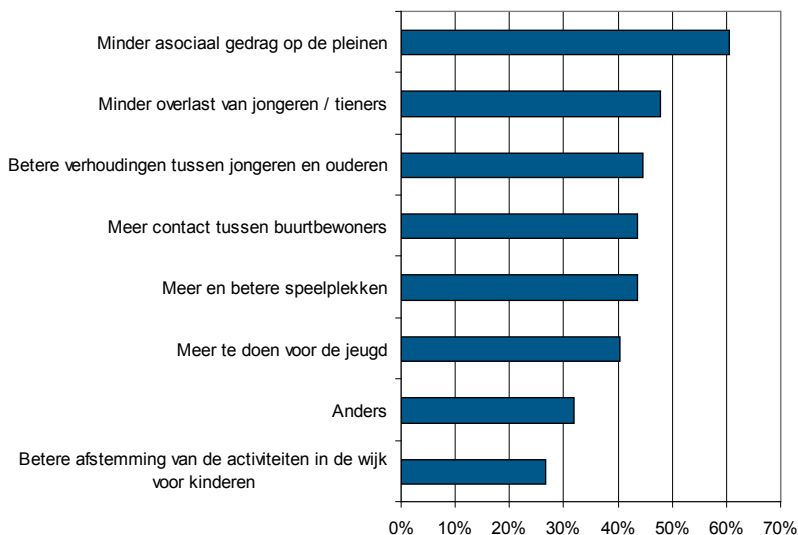
Negen van de tien leerkrachten vinden dat de SSV goed is voor de wijk, voornamelijk om drie redenen:

1. Sporten bij de SSV is een goede tijdbesteding.
2. Het zorgt ervoor dat kinderen niet doelloos in de wijk gaan rondhangen of slenteren.
3. De SSV vangt het gebrek aan sportverenigingen in de wijk op.

Dit laatste blijkt ook uit de antwoorden op twee andere vragen. De helft van de ondervraagde leerkrachten vindt namelijk dat er te weinig sportverenigingen zijn in de wijk en 92% is van mening dat de SSV inspeelt op de behoefte dichterbij huis te sporten.

De ondervraagde leerkrachten is tot slot gevraagd wat zij vinden dat beter kan in de wijk. Figuur 13 laat zien dat zij hier verschillend over denken.

Figuur 13 Verbeterpunten in de wijk volgens de leraren (N=94)

6 Resultaten trainers

In 2010 zijn ongeveer evenveel trainers (30) ondervraagd als in 2008 en 2009, toen achtereenvolgens 29 en 33 trainers de vragenlijst hadden ingevuld. Bij SSV Afrikaanderwijk en SSV Beverwaard hebben vier trainers deelgenomen aan het onderzoek, bij SSV Katendrecht en SSV Schiedamschen vijf en bij SSV Pendrecht en SSV Lombardijen zes trainers.

Tabel 9 Achtergrondkenmerken trainers (N=30)

Minder dan een half jaar betrokken bij de SSV	6
Ongeveer een jaar betrokken bij de SSV	4
Tussen de een en twee jaar betrokken bij de SSV	9
Langer dan twee jaar betrokken bij de SSV	11
Leeftijd: 18 jaar of jonger	1
Leeftijd: tussen de 18 en 29 jaar	15
Leeftijd: tussen de 30 en 44 jaar	5
Leeftijd: tussen de 45 en 50 jaar	3
Leeftijd: 60 jaar of ouder	6
0-1 jaar trainerservaring	3
2-5 jaar trainerservaring	10
6-10 jaar trainerservaring	6
11 jaar of meer trainerservaring	10

Hoe lang trainers betrokken zijn bij de SSV, verschilt. Elf trainers geven bijvoorbeeld al meer dan twee jaar training bij de SSV, maar er zijn ook zes trainers die dit minder dan een half jaar doen. Het valt op dat alle vijf trainers bij SSV Katendrecht langer dan twee jaar actief zijn bij de SSV. De meeste trainers zijn jonger dan dertig jaar. Dit betekent echter niet dat ze weinig ervaring hebben. De meesten hebben minimaal twee jaar ervaring met het geven van trainingen.

Alle trainers zijn redelijk tot zeer positief over de SSV. Relatief veel trainers noemen daarvoor twee argumenten: kinderen vinden het leuk om te sporten en de SSV geeft kinderen de mogelijkheid te gaan sporten. Onderstaand kader toont twee citaten van trainers die hiernaar verwijzen.

‘Zonder de SSV zouden maar weinig kinderen in deze wijk lid zijn van een sportvereniging.’

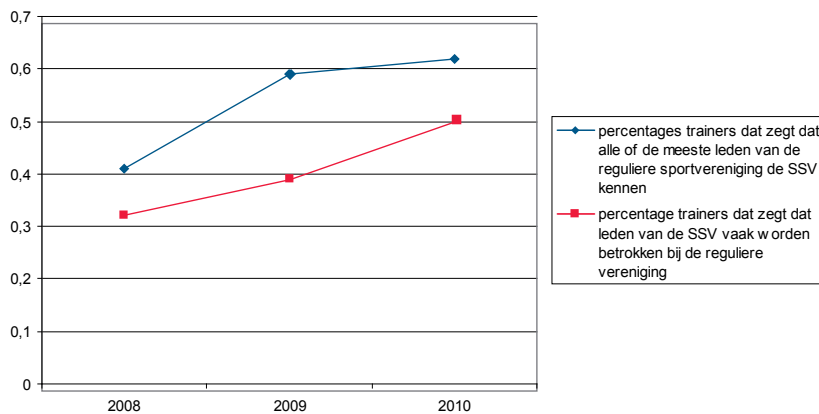
‘Je kunt zien dat de kinderen er zin en plezier in hebben.’

Enkele trainers noemen de doorstroming naar de reguliere sportvereniging als aandachtspunt. Een van hen geeft bovendien aan dat kinderen die naar de middelbare school gaan uit beeld verdwijnen en niet meer kunnen sporten bij de SSV.

6.1 Organisatie Schoolsportvereniging

Net als in 2008 en 2009 zijn alle trainers tevreden over de communicatie met de coördinator van de SSV. Daarnaast blijkt er ook al drie jaar lang draagvlak te zijn bij het bestuur van de reguliere sportvereniging. Alle trainers geven namelijk aan dat het bestuur van de reguliere sportvereniging de SSV zeer sterk of redelijk sterk ondersteunt. Steeds meer trainers denken daarnaast dat leden van de reguliere sportvereniging afweten van de SSV. Voor de mate waarin de leden van de SSV worden betrokken bij activiteiten op de locatie van de sportvereniging geldt hetzelfde (figuur 14).

Figuur 14 Relatie SSV met reguliere sportvereniging (N=29)

Er zijn weinig trainers die de kinderen wel eens vragen om mee te helpen bij de trainingen. Zij geven echter wel allemaal aan dat de kinderen bereid zijn te helpen. Dit kan twee dingen betekenen. Óf de kinderen helpen uit zichzelf mee, óf zij helpen niet mee maar dat vinden de trainers geen probleem.

De meeste trainers geven aan dat sommige of weinig ouders komen kijken bij de trainingen. Er zijn volgens de trainers meer ouders die de wedstrijden bezoeken, maar net als bij de trainingen helpen ouders niet mee. Desondanks vragen trainers de ouders ook vrijwel nooit om hulp en zijn ze tevreden over de bereidheid van ouders om te helpen. Trainers hebben niet direct behoefte aan ondersteuning van ouders tijdens de trainingen en wedstrijden. De betrokkenheid van ouders is veeleer gericht op concrete activiteiten ter voorbereiding of ondersteuning van trainingen of wedstrijden. Het gaat dan onder andere om het zorgen voor voldoende vervoer van en naar wedstrijden en het wassen van sportkleding.

6.2 *De Schoolsportvereniging en de wijk*

Negenentwintig van de dertig trainers denken dat de SSV positief is voor de wijk. Zij noemen bijvoorbeeld dat de SSV het tekort aan sportvoorzieningen en activiteiten in de wijk opvangt. Enkele trainers geven twee andere argumenten: door te sporten bij een SSV hangen kinderen minder vaak rond op straat, en via de SSV komen kinderen in contact met andere kinderen uit de wijk.

7 *Conclusies en aanbevelingen*

In dit hoofdstuk benoemen we allereerst de belangrijkste resultaten uit het onderzoek. Vervolgens sluiten we af met enkele aanbevelingen.

7.1 *Resultaten*

In de volgende paragrafen geven we kort de belangrijkste resultaten weer voor de kinderen, ouders, leerkrachten en trainers.

Resultaten kinderen

Bijna alle kinderen zijn bekend met de SSV op hun school. Net als in 2008 en 2009 raken kinderen vooral op de hoogte van de SSV via de gymleerkracht (68%) of via een juffrouw of meester op school (54%). Het aantal leden van de SSV neemt nog steeds toe. Volgens het ledenbestand van Rotterdam Sportsupport zijn 814 kinderen lid van de zes door ons onderzochte SSV's. Dat zijn er 38 meer dan in 2009. Ook als we kijken naar het deel van de ondervraagde kinderen dat lid is constateren we een stijging. In 2008 was ruim een kwart lid en in 2009 veertig procent. In 2010 is dit toegenomen tot 43%.

Bijna zes van de tien kinderen die het afgelopen jaar hebben deelgenomen aan een proeftraining, zijn vervolgens ook lid geworden van de SSV. De doelstelling dat veertig procent van de deelnemers aan proeftrainingen lid wordt, is hiermee ruimschoots behaald. Niet bij iedere sport nemen echter de beoogde 25 kinderen deel aan een proeftraining. Aan proeftrainingen van de sporten hockey, honk- en softbal, handbal, korfbal en American football nemen minder kinderen deel. De proeftrainingen van de andere acht sporten worden drukker bezocht.

Dat de kinderen het leuk vinden om te sporten, dat ze goed zijn in sport en dat sporten gezond is, zijn voor hen de belangrijkste redenen om lid te zijn van de SSV. Kinderen die geen lid zijn van een SSV geven hier vooral als reden voor dat ze er geen tijd voor hebben.

De kinderen is gevraagd een cijfer te geven voor de wijk waarin zij wonen, hun school en voor de sportveldjes in hun wijk. In alle wijken ligt het gemiddelde cijfer voor de wijk rond de 8. Wat opvalt is dat de kinderen die lid zijn van de SSV zowel hun school als de sportveldjes in hun wijk gemiddeld een hoger cijfer geven dan kinderen die geen lid zijn van de SSV.

Zes van de tien ondervraagde kinderen geven aan dat zij door de SSV meer kinderen uit de buurt hebben leren kennen. Daarnaast zegt de helft van hen ook buiten de SSV in de buurt of op straat te sporten. Volgens de kinderen die lid zijn van een SSV komen hun ouders steeds vaker kijken bij trainingen of wedstrijden.

Resultaten ouders

De meeste ouders geven aan dat hun kind lid is omdat het sporten leuk vindt. Vier van de tien ouders vinden het belangrijk dat hun kind lid is van een SSV omdat sporten gezond is en een derde van de ouders omdat het leuk is iets te doen na schooltijd. Ouders krijgen vooral informatie over de SSV via de nieuwsbrief van de SSV (66%) of via hun eigen kind (63%).

Drieënnegentig procent van de ouders denkt positief of zeer positief over de SSV. Voornamelijk omdat het betaalbaar is omdat het Jeugdsportfonds de contributie van hun kind vergoedt (dit geldt voor ongeveer 500 kinderen), en omdat het volgens hen bijdraagt aan de sociale ontwikkeling van hun kind. Een interessante vraag is of gebruikmaken van het Jeugdsportfonds invloed heeft op de manier waarop ouders betrokken zijn bij de SSV. Zijn deze ouders er op een andere manier bij betrokken dan ouders die de contributie zelf betalen?

Ouders kunnen op verschillende manieren betrokken zijn bij de SSV. Drie van de tien ouders bezoeken vaak of altijd trainingen van hun kind, bijna zes van de tien bezoeken de wedstrijden, maar slechts een op tien helpt bij de SSV. Alleen het aandeel ouders dat wedstrijden bezoekt is het afgelopen jaar toegenomen.³¹

De ondervraagde ouders geven de wijk waarin zij wonen gemiddeld een 6,7. Bijna alle ouders denken dat de SSV goed is voor de wijk. De belangrijkste reden daarvoor is volgens hen dat kinderen door te sporten niet op straat gaan rondhangen en dat de SSV op die manier overlast in de buurt tegengaat. Bijna zestig procent van de ouders zegt door de SSV in contact te zijn gekomen met andere ouders. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van 2009. Ook het aandeel ouders dat aangeeft dat er door de SSV meer speelplekken voor kinderen zijn is het afgelopen jaar toegenomen.

Resultaten leerkrachten

Net als in 2009 zijn bijna alle leerkrachten bekend met de SSV op hun school. Het grootste deel van de docenten (81%) is via een collega geïnformeerd over dit initiatief. De nieuwsbrief van de SSV of een website gebruiken zij minder vaak als informatiebron. De leerkrachten hebben net als in 2008 en 2009 het idee dat kinderen vooral lid zijn omdat ze het leuk vinden.

Geen enkele leerkracht is negatief over de SSV en meer dan de helft is hier zelfs zeer positief over, vooral omdat het volgens hen voor de kinderen een laagdrempelige manier is om te gaan sporten. Bijna alle leerkrachten zijn van mening dat de SSV ervoor zorgt dat kinderen vaker sporten en dat kinderen talenten in zichzelf ontdekken. Vier van de vijf leerkrachten stimuleren hun leerlingen lid te worden. De meeste docenten doen dit door klassikaal of individueel aan kinderen uitleg te geven over de mogelijkheid om bij de SSV te sporten. Vijf docenten proberen ouders te enthousiasmeren over de SSV in de hoop dat zij hun kind aanmelden.

Twee derde van de leerkrachten geeft aan dat de SSV nog beter zou zijn als ouders meer betrokken zouden zijn, bijvoorbeeld door mee te helpen bij trainingen of wedstrijden of in ieder geval vaker te komen kijken.

Negen van de tien leerkrachten vinden dat de SSV goed is voor de wijk. Twee argumenten hiervoor noemen zij vaak: sporten bij de SSV is een goede tijdbesteding en het zorgt ervoor dat kinderen niet doelloos in de wijk gaan rondhangen of slenteren, en de SSV vangt het gebrek aan sportverenigingen in de wijk op.

31 In 2009 bezocht 39% van de ouders vaak of altijd de wedstrijden van hun kind.

Resultaten trainers

Alle trainers zijn redelijk tot zeer positief over de SSV. Relatief veel trainers noemen daarvoor twee argumenten: kinderen vinden het leuk om te sporten en de SSV geeft kinderen de mogelijkheid te gaan sporten. De trainers noemen twee aandachtspunten: allereerst de doorstroming naar de reguliere sportvereniging en ten tweede wat er gebeurt met kinderen die naar de middelbare school gaan. Deze groep verdwijnt uit beeld bij de SSV.

Net als in 2008 en 2009 zijn alle trainers tevreden over de communicatie met de coördinator van de SSV. Het aandeel leden van de reguliere sportvereniging dat afweet van de SSV neemt volgens de leraren toe, net als de mate waarin de leden van de SSV betrokken worden bij activiteiten op de locatie van de sportvereniging.

De trainers vragen vrijwel nooit kinderen om mee te helpen bij de trainingen. Zij geven daarentegen wel allemaal aan dat de kinderen bereid zijn te helpen. De meeste trainers constateren dat sommige ouders komen kijken bij de trainingen. Er zijn volgens de trainers meer ouders die de wedstrijden bezoeken, maar net als bij de trainingen helpen ouders niet mee. Desondanks vragen trainers de ouders ook vrijwel nooit om hulp en zijn ze tevreden over de bereidheid van ouders om te helpen.

Negenentwintig van de dertig trainers zijn van mening dat de SSV positief is voor de wijk, bijvoorbeeld omdat de SSV het tekort aan sportvoorzieningen en activiteiten in de wijk opvangt. Twee andere argumenten worden door enkele trainers gegeven: door te sporten bij een SSV hangen kinderen minder vaak rond op straat en via de SSV komen kinderen in contact met andere kinderen uit de wijk.

7.2 Conclusie

Voor de Rotterdamse wijken waaruit veel reguliere sportverenigingen zijn weggetrokken en waar het niet meer vanzelfsprekend is voor kinderen om te sporten, maken de SSV's een belangrijk verschil. Kinderen maken er op laagdrempelige wijze kennis met verschillende sporten. Het primaire doel om kinderen aan het sporten te krijgen wordt hiermee behaald. De verwachting dat kinderen door de SSV meer contact krijgen met andere kinderen wordt bevestigd. Zij leren er duidelijk meer andere kinderen uit de buurt kennen. Het onderzoek bevestigt eveneens de verwachting dat door de SSV het aantal contacten tussen volwassen buurtbewoners toeneemt. Ook zijn er door de oprichting van de SSV meer sportvoorzieningen in de wijken. In drie van de zes door ons onderzochte wijken is er een toename.

Het onderzoek onder de zes als eerste opgerichte SSV's kan als graadmeter dienen voor de andere twaalf SSV's in de stad. Het gegeven dat de eerste zes nog steeds succesvol zijn en positieve ontwikkelingen laten zien, toont aan dat het concept van de SSV zijn project- en innovatiefase voorbij is. Anders gezegd: de SSV heeft zich bewezen als een (gemoderniseerd) sportmodel dat past in de grootstedelijke context. Het zorgt ervoor dat bestaande verenigingen beter aansluiten bij de behoefte van kinderen en hun ouders. De SSV draagt hierdoor bij aan het vergroten van de sportparticipatie van jeugdigen en aan sportieve, sociale en maatschappelijke doelen op het niveau van de wijk.

7.3 Aanbevelingen

In deze paragraaf formuleren we vijf aanbevelingen voor verbetering.

1. Betrokken ouders geen vanzelfsprekendheid

De ouderbetrokkenheid is toegenomen: meer ouders bezoeken de wedstrijden. Andere vormen van ouderbetrokkenheid als het bezoeken van trainingen en ouderavonden of helpen bij trainingen of wedstrijden blijven nog steeds achter bij de verwachtingen. Een belangrijke verklaring hiervoor is de beperkte bereidheid van trainers om ouders te vragen om vrijwilligerswerk te doen. Voor trainers staat de training en het sporten centraal. Onduidelijk is nog of het gebruikmaken van het Jeugdsportfonds invloed heeft op ouderbetrokkenheid. Rotterdam Sportsupport heeft een bredere ambitie met de SSV. Het organiseren van georganiseerde verenigingssport op scholen zien ze als een uitgelezen kans om sport als middel in te zetten om ook ouders actief bij de school(sportverenigingen) te betrekken. Deze ambitie sluit aan bij de stedelijke ambitie om door middel van brede scholen met een verlengd dagarrangement ouderbetrokkenheid te vergroten. We bevelen aan om gericht aandacht te (blijven) besteden aan het vergroten van ouderbetrokkenheid. Dit kan door te zorgen voor kennisuitwisseling tussen de SSV's en door de basisscholen en expertisecentra erbij te betrekken. Het analyseren van een aantal *good practises* op succes- en faalfactoren kan inspirerend werken voor trainers en coördinatoren.

2. Sporters willen meedoen én kunnen winnen

De Olympische gedachte geldt ook voor de SSV: meedoen is belangrijker dan winnen. Toch moeten we het belang van het wedstrijdelement niet onderschatten. De kinderen geven zelf aan de SSV nog leuker te vinden als er meer wedstrijden zijn. Dit zou kunnen binnen één sport op een SSV, of tussen verschillende sporten en basisscholen. Een ander argument om meer competitie in de SSV te brengen is dat dit een bijdrage kan leveren aan een grotere ouderbetrokkenheid. Ouders zijn eerder geneigd om naar een wedstrijd van hun kind te gaan kijken dan naar een training. Een wedstrijd biedt een mooi platform om ouders als vrijwilliger te betrekken.

3. Eenduidig pedagogische klimaat

Veel respondenten geven aan dat kinderen minder op straat gaan rondhangen en minder overlast veroorzaken doordat zij bij de SSV hun tijd nuttig besteden. Het is aan te bevelen om te kijken of de leden van de SSV zich niet alleen tijdens het sporten onder begeleiding van een trainer netjes gedragen, maar of hun gedrag in andere sociale contexten dan de SSV of de school, bijvoorbeeld thuis of in de openbare ruimte, verbetert. Samenwerking met het ambulant jongerenwerk, Thuis Op Straat of sportstimulering ligt voor de hand. We bevelen aan om samen met andere (buurt)organisaties te werken aan een eenduidig pedagogisch klimaat op de sportvereniging, thuis, op school en op straat.

4. Georganiseerd sporten na de basisschool

De resultaten tonen aan dat de SSV niet los staat van de reguliere sportvereniging. Het bestuur van de sportvereniging ondersteunt het initiatief. Veel leden van de sportvereniging weten van het bestaan van de SSV en leden van de SSV komen geregeld op de locatie waar de vereniging haar wedstrijden speelt. Desondanks noemen trainers wel dat de doorstroom naar de vereniging een

aandachtspunt is. Een belangrijke vraag hierbij is wat er gebeurt met de kinderen die van de basisschool naar het voortgezet onderwijs gaan. Stromen zij door naar de reguliere vereniging? Blijven ze sporten op de SSV? De SSV is de innovatieve fase voorbij en vormt een integraal onderdeel van het sportaanbod in de stad. We bevelen aan om duidelijk te maken hoe de SSV ervoor zorgt dat kinderen na de basisschool, al dan niet binnen de SSV, blijven sporten. Dit behoeft extra aandacht omdat veel kinderen juist op deze leeftijd stoppen met sporten.

5. Aandacht voor kinderen met gedragsproblemen

De SSV richt zich op kinderen die in achterstandswijken wonen waarvan we weten dat de sportparticipatie achterblijft. Ook bij jeugdigen met emotionele en/of gedragsproblemen (denk aan autisme, verstandelijke beperking, ADHD of kinderen met een te kort lontje) blijft de sportparticipatie achter (Breedveld, 2003³²). Omdat aan sport een belangrijke pedagogische werking wordt toegekend is het volgens velen juist voor deze groep belangrijk te participeren in sportieve activiteiten. De SSV lijkt een uitgelezen kans om ook deze kinderen aan het sporten te krijgen. We bevelen aan om te onderzoeken hoe binnen het concept van de SSV kinderen met gedragsproblemen kunnen worden gestimuleerd tot sportdeelname. Daarnaast biedt sport (bij de SSV en op school) mogelijkheden tot vroegtijdige interventie. Sport kunnen we in dit verband zien als een lichte vorm van zorg, in te zetten bij bijvoorbeeld het versterken van vaardigheden op het gebied van weerbaarheid of agressieregulering. Een belangrijke vraag is over welke specifieke kennis en vaardigheden trainers dienen te beschikken om sport als vroegtijdige interventie mogelijk te maken. We bevelen aan hier aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld door het betrekken van expertisecentra.

32 Breedveld, K. (2003). Sport en bewegen. In: Zeijl, E. et al. (red.). *Rapportage jeugd 2002* (pp. 39-59). Den Haag: SCP.

Colofon

Opdrachtgever	Rotterdam Sportsupport
Auteurs	Drs. N. Boonstra en drs. N. Hermens
Met medewerking van	Marjolijn Woudstra en Meinou Steemers van Rotterdam Sportsupport
Omslag	Grafitall, Valkenswaard
Foto's omslag & binnenwerk	Fotografie Van der Graaf, Rotterdam
Tekst casus	Marieke Meeuwsen van Rotterdam Sportsupport
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht telefoon 030-2300799 telefax 030-2300683 e-mail secr@verwey-jonker.nl website www.verwey-jonker.nl

De publicatie

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website: www.verwey-jonker.nl
Behalve via deze site kunt u producten bestellen door te mailen naar verwey-jonker@denhaagmediagroep.nl of faxen naar (070) 33 66 995 onder vermelding van de titel van de publicatie, uw naam, factuuradres en afleveradres.

ISBN 978-90-5830-368-4

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2010, eerste druk.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction is allowed, on condition that the source is mentioned.

